

A 14-a conferință a avocaților europeni

Avocatul - subiect de anchetă a autorităților de urmărire penală; răspunderea penală și urmărirea penală a avocaților

Berlin, 7 noiembrie 2014

Berliner **Anwalts**verein e.V.

Stimate colege, stimați colegi,

În numele Asociației Avocaților din Berlin vă doresc bun venit la cea de-a 14-a conferință a avocaților europeni, organizată la Berlin.

Avocații nu sunt imuni la săvârșirea de infracțiuni, iar legile penale ne sunt aplicabile și nouă. Răspunderea penală a avocaților reprezintă un aspect firesc.

În statul de drept, orice persoană – chiar și un dușman al statului – dispune de un drept de a beneficia de consultanță și reprezentare corespunzătoare prin intermediul unui avocat. Este astfel evident că avocatul nu poate deveni subiect al anchetelor efectuate de către organele de urmărire penală prin simpla reprezentare sau apărare a anumitor clienți – inclusiv a infractorilor.

Când poate afecta însă o anchetă penală acordarea corespunzătoare de consultanță în beneficiul clienților – în anumite cazuri și a infractorilor? Care sunt privilegiile obligatorii la urmărirea penală (de exemplu respectarea confidențialității, dreptul de a refuza formularea de declarații, etc.) pentru activitatea avocațială în condițiile statului de drept și pentru garantarea unui raport de încredere specific unui stat de drept între avocat și client? Care sunt riscurile procesuale penale speciale asociate profesiei noastre și cum poate fi apreciată practica organelor de urmărire penală în raport cu avocații?

În acest an dorim să discutăm cu dumneavoastră aceste aspecte, precum și alte teme suplimentare. Doresc să vă mulțumesc pentru că v-ați deplasat în acest scop la Berlin. Sper să avem parte din nou de discuții interesante și de un schimb util de experiență.

Al dumneavoastră Ulrich Schellenberg

Avocat și notar

Președinte al Asociației Avocaților din Berlin

În numele Berlinului doresc să adresez urările de bun venit participanților la cea de-a 14-a conferință de la Berlin a avocaților europeni în capitala Germaniei.

Zilele internaționale ale avocatului din 2014 și cea de-a 14-a conferință a avocaților europeni au loc cu puțin timp înainte de o aniversare importantă. Berlin va celebra la data de 9 noiembrie 2014 cel mai fericit moment din istoria sa recentă – căderea zidului în urmă cu 25 de ani. În acest context doresc să vă urez bun venit într-o perioadă în care ne gândim cu recunoștință la implicarea curajoasă de care au dat dovadă numeroase persoane din RDG, precum și din întreaga Europă Centrală și de Est. Acestea nu au pregătit doar terenul pentru finalul divizării orașului nostru; au obținut, prin lupta lor, instaurarea libertății, a democrației și a statului de drept.

Berlin vă întâmpină astăzi, la 25 de ani după această transformare epocală ca urmare a căderii zidului, prin care orașul a obținut noi oportunități. Un oraș divizat a devenit astfel o metropolă atractivă, cosmopolită și tolerantă, cu o amintire vie față de istoria recentă.

În contextul în care avocații din numeroase regiuni din Europa și din lume se întâlnesc la această dată pentru a purta discuții transfrontaliere cu privire la teme actuale din domeniul politicii legislative și la rolul profesiei acestora ca parte integrantă a procesului de administrare a justiției, acest demers se realizează fără îndoială și cu conștientizarea necesității de a lupta în mod permanent, uneori contra unor rezistențe puternice, pentru consolidarea libertății, a democrației și a statului de drept. Am certitudinea că Berlin, ca locație de organizare a conferinței, reprezintă în această perioadă o sursă importantă de inspirație pentru dumneavoastră și că vă încurajează să vă asumați și provocări speciale. Pentru că, de la căderea zidului Berlinului în urmă cu 25 de ani, știm următorul lucru: prin curaj pot fi dărâmate și ziduri aparent insurmontabile.

În acest context vă doresc o conferință reușită, întâlniri rodnice cu colegii, precum și o ședere plăcută în orașul reîntregit Berlin.

Klaus Wowereit
Primar în funcție al orașului Berlin

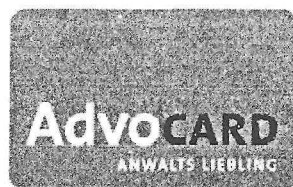
MULȚUMIRI

Pentru sprijinul generos oferit pentru organizarea celei de-a 14-a conferințe a avocaților europeni din 2014, Uniunea Avocaților din Berlin dorește să adreseze mulțumiri următorilor parteneri:

Reprezentanței Comisiei Europene în Germania

și partenerilor de cooperare:

CUPRINS

A 14-a conferință de la Berlin a avocaților europeni.....	6
Chestionar	6
BELGIA.....	7
GERMANIA	14
IRLANDA.....	36
LUXEMBURG	37
POLONIA	42
PORTUGALIA	51
ROMÂNIA.....	60
SLOVACIA	69
REPUBLICA CEHĂ.....	75
UNGARIA.....	83

A 14-a conferință de la Berlin a avocaților europeni

„Avocatul - subiect de anchetă a autorităților de urmărire penală; răspunderea penală și urmărirea penală a avocaților”

Chestionar

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Care sunt normele penale speciale în vigoare în țara dumneavoastră cu privire la avocați? Care sunt privilegiile speciale de drept procesual penal în vigoare în țara dumneavoastră cu privire la avocați? Vă rugăm să puneți la dispoziția tuturor participanților o traducere în limba engleză a principalelor norme.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție

În ce condiții este permisă efectuarea măsurilor de percheziție la sediile birourilor de avocatură? În opinia organizației pe care o reprezentați, aceste condiții sunt suficiente pentru a garanta protecția exercitării profesiei avocațiale?

În țara dumneavoastră este disponibilă o colectare preventivă a datelor (de exemplu crearea de baze de date) și care este regimul aplicat în acest context avocaților și altor reprezentanți ai branșelor cu obligația de respectare a secretului profesional?

3. Riscul de răspundere penal asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

Care sunt situațiile în care este angajată răspunderea penală a avocaților în cadrul activității în materia dreptului civil, de exemplu în contextul încasării abuzive de plăți, la urmărirea creanțelor nejustificate, constrângerea adversarilor, insulta / calomnia, fraudă legată de aspecte procedurale?

Cum este definită limita complicității avocaților la săvârșirea de infracțiuni în cadrul activității de consultanță acordată de aceștia în țara dumneavoastră, în special cu privire la serviciile de consultanță în materia dreptului fiscal și al infracțiunilor fiscale?

4. Spălarea banilor

Cum s-a realizat punerea în aplicare în țara dumneavoastră a directivei UE privind spălarea banilor cu privire la avocați? Punerea în aplicare este compatibilă cu secretul profesional? Care este practica urmăririi penale a avocaților cu privire la spălarea banilor? Cum apreciați acest aspect? În ce condiții există posibilitatea de sancționare a încasării de onorarii - în special în cadrul măsurilor de apărare în domeniul proceselor penale?

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care situații concrete de urmărire penală a avocaților în țara dumneavoastră sunt apreciate ca problematice de către dumneavoastră / organizația dumneavoastră? Care sunt necesitățile de modificare identificate de dumneavoastră la nivel legal sau în practica autorităților de urmărire penală?

BELGIA

Chestionar completat de Baroul Avocaților din Bruxelles („Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel”)

Jurisdicția: Belgia

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Ce dispoziții speciale ale legii penale se aplică avocaților în țara dumneavoastră?

Belgia nu dispune de dispoziții ale legii penale care să se aplice în mod specific avocaților. Dispozițiile legii penale generale se aplică avocaților în aceeași măsură în care se aplică și altor cetățeni.

Încălcarea secretului profesional se pedepsește prin lege (închisoare de la 8 zile la 6 luni și/sau amendă între 600 și 3000 Euro). Trebuie avut în vedere faptul că nu doar avocații, ci și orice profesie care are obligația de păstrare a secretului profesional (medici, farmaciști, asistente medicale, contabili, notari, consilieri juridici interni, etc.) poate fi găsită vinovată de comiterea acestei infracțiuni.

În Belgia, **reglementarea profesiei juridice este lăsată în mare măsură la latitudinea barourilor.** Barourile de limbă flamandă și franceză stabilesc normele etice în codurile lor de conduită și aplică sancțiuni disciplinare în cazul în care avocatul este vinovat de abatere disciplinară. Menționăm că încălcarea unei norme etice prevăzute într-un cod deontologic oficial (de ex. falsificarea documentelor) poate constitui în același timp o infracțiune sancționată prin lege, iar în acest caz avocatul poate fi urmărit în justiție și adus în fața instanțelor penale (în paralel cu procedurile în fața comisiei disciplinare a Baroului de care aparține).

Ce privilegii speciale există pentru avocați în cadrul procedurilor penale?

Privilegiile de care dispun avocații care acționează în calitate de consilier în numele unui client suspectat pentru comiterea unei infracțiuni sunt:

- dreptul de a asista la interogatoriile poliției în cazul în care clientul riscă o perioadă de detenție înainte de proces
- dreptul de a propune ca anumite măsuri de anchetă să fie luate de către „judecătorul de instrucție” care coordonează ancheta penală
- dreptul de a consulta dosarul penal în perioada în care ancheta penală este în curs (consultarea trebuie motivată și este supusă anumitor limite temporale;

obținerea unei copii a dosarului penal nu este permisă atâta timp cât ancheta penală este în curs)

- dreptul de a obține o copie a dosarului penal de îndată ce ancheta penală este finalizată, iar dosarul este înaintat instanței penale pentru judecarea cazului

Privilegiile avocaților suspecți de comiterea unei infracțiuni → vezi capitolul 2.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție

În ce împrejurări este posibilă percheziția la sediul unei firme de avocatură?

Percheziția efectuată de poliție la sedii private (domiciliu, birou, etc.) este condiționată, în principiu, de existența unui **mandat de percheziție emis de judecătorul de instrucție** care supraveghează ancheta penală (în afara situațiilor excepționale prevăzute de lege).

În cazul percheziției unei firme de avocatură, **decanul Baroului local (sau reprezentantul acestuia) trebuie să fie prezent pe parcursul întregii proceduri de percheziție derulate la sediul firmei.**

Din punctul de vedere al organizației dumneavoastră, aceste împrejurări sunt adecvate pentru a garanta protecția avocaților în cadrul exercitării profesiei?

Prezența decanului permite percheziția dosarelor clienților avocatului cu respectarea obligației de păstrare a secretului profesional, acest aspect fiind esențial pentru protejarea avocaților în cadrul exercitării profesiei.

Țara dumneavoastră folosește sisteme preventive de colectare a datelor (de exemplu păstrarea datelor) și cum sunt tratați în această privință avocații și alte persoane supuse obligației de respectare a secretului profesional?

În Belgia nu există un sistem preventiv de colectare a datelor.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

În ce cazuri poate fi atrasă răspunderea penală a avocaților în cadrul activităților întreprinse de aceștia, conform legii penale, respectiv în caz de abuz în legătură cu serviciile de colectare (a datoriilor), deschiderea unei acțiuni în justiție neîntemeiate, constrângerea părții adverse, acte de insultă sau defăimare sau fraudă procedurală?

Cazurile în care este atrasă răspunderea penală a avocaților pentru activitățile derulate în cadrul procedurilor civile sunt foarte rare. Clientului reprezentat de avocat ar putea să i se atragă răspunderea civilă pentru acțiunile procedurale întreprinse de avocatul său, putând, de asemenea, să fie obligat la plata unor

despăgubiri. În acest caz, clientul este cel care are responsabilitatea de a-și exercita dreptul de a introduce o cale de atac împotriva avocatului prin intermediul procedurii de răspundere profesională. Sarcina probei privind săvârșirea greșelii profesionale de către avocat îi revine clientului.

- Abuzul de servicii de colectare a datoriilor: nu este atrasă răspunderea penală (sau civilă)
- Deschiderea unei acțiuni în justiție neîntemeiate: nu este atrasă răspunderea penală, clientul ar putea fi sancționat prin obligarea la plata unor despăgubiri către partea adversă pentru așa-numita „acțiune în justiție necugetată și persecutorie” („*tergend en roekeloos geding*” sau „*litige téméraire et vexatoire*”) (cu posibilitatea teoretică ca ulterior clientul să aibă dreptul de a folosi o cale de atac împotriva avocatului)
- Constrângerea părții adverse: poate fi atrasă răspunderea penală (și/sau civilă)
- Insulte sau defăimare: teoretic, poate fi atrasă răspunderea penală (și/sau civilă), însă în cazuri extrem de rare, deoarece avocații beneficiază de o libertate de expresie aproape absolută; ar putea fi atrasă răspunderea personală a clientului (cu posibilitatea teoretică ca acesta să aibă ulterior dreptul de a folosi o cale de atac împotriva avocatului).
- Fraudă procedurală: poate fi atrasă răspunderea penală (și/sau civilă)

În ceea ce privește avocații, care este granița între furnizarea de servicii de consultanță juridică și susținerea sau încurajarea infracțiunilor, conform normelor din țara dvs., în special în ceea ce privește consultanța în chestiuni fiscale și infracțiuni fiscale?

Vezi capitolul 4.

4. Spălarea banilor

Cum a fost aplicată Directiva privind combaterea spălării banilor în țara dumneavoastră? Implementarea este compatibilă cu obligația de păstrare a secretului profesional?

Directiva UE privind combaterea spălării banilor a fost implementată prin introducerea dispozițiilor relevante în Legea belgiană privind spălarea banilor și combaterea terorismului din 11 ianuarie 1993.

Avocații intră sub incidența acestei legi atunci când:

a) oferă clientului asistență pentru planificarea sau efectuarea tranzacțiilor legate de:

1. cumpărarea și vânzarea de proprietăți imobiliare sau societăți comerciale;
2. administrarea banilor, titlurilor de valoare sau altor active;
3. deschiderea sau administrarea conturilor bancare, de economii sau de valori mobiliare;
4. organizarea contribuțiilor necesare pentru crearea, exploatarea sau administrarea companiilor;
5. înființarea, exploatarea sau administrarea companiilor, fondurilor fiduciare, societăților de administrare sau altor entități juridice similare;

b) sau acționează în numele clientului și pentru acesta în orice tranzacție financiară sau imobiliară.

În aceste situații, avocații au obligația de a aduce tranzacțiile financiare suspecte la cunoștința Unității Belgiene de Prelucrare a Informațiilor Financiare („*Cel voor Financiële Informatieverwerking – CFI*” sau „*Cellule de traitement des informations financières – CTIF*”). Aceasta este o autoritate administrativă responsabilă cu prelucrarea și transmiterea informațiilor pentru combaterea spălării banilor (și finanțării terorismului).

În plus, obligațiile specifice de raportare către CFI-CTIF ca urmare a măsurilor restrictive („liste negre”) impuse de regulamentele UE care se bazează pe articolul 215 din TFUE și deciziile adoptate în cadrul politicii externe și de securitate comune se aplică în totalitate.

Pentru protejarea secretului profesional, **raportarea de către un avocat către CFI-CTIF este supusă întotdeauna notificării prealabile a decanului Baroului local al avocatului care acționează ca „filtru” pentru protejarea secretului profesional al avocatului.**¹ Pentru avocații membri ai unui Barou local cu sediul în Flandra, Baroul din Flandra a publicat îndrumările ce trebuie respectate atunci când aceștia se confruntă cu tranzacții financiare suspecte în cadrul exercitării profesiei.

În ce constă practica de urmărire în justiție a avocaților pentru spălare de bani? Cum o evalueați?

a) Centralizarea și analiza informațiilor de către CFI-CTIF

Fără a aduce atingere prerogativelor autorităților judiciare, **CFI-CTIF are responsabilitatea de a primi și analiza informațiile care i-au fost raportate.**

¹ Pe baza CEDO, *Michaud/Franța*, nr. 12323/11, 6 decembrie 2012.

CFI-CTIF poate să solicite, nu doar de la instituțiile și persoanele care au obligația legală de raportare, ci și de la decanul Baroului local al avocaților, serviciile de poliție, serviciile administrative ale statului, executorii judecătorești și administratorii temporari ai unei companii falimentare și autoritățile judiciare, orice informații suplimentare pe care le consideră utile în vederea îndeplinirii misiunii, în perioada stabilită de aceasta.

De asemenea, CFI-CTIF are acces la Registrul Național al Persoanelor Fizice. În plus, poate să efectueze vizite la fața locului pentru a consulta documente care aparțin instituțiilor sau persoanelor fizice prevăzute de lege sau care se află în posesia acestora și care sunt utile pentru îndeplinirea misiunii juridice.

CFI-CTIF poate să solicite informații sau să consulte documente la fața locului.

Pe baza informațiilor primite și analizate, CFI-CTIF va raporta procurorului local așa-numitele dosare cu risc ridicat, în scopul inițierii urmăririi penale.

Pe site-ul CFI-CTIF, am găsit unele cifre generale fundamentale pentru perioada 2009-2013. Cifrele specifice referitoare la avocați nu sunt publice.

	2009	2010	2011	2012	2013
Numărul de raportări	17.170	18.673	20.001	21.000	22.966
Numărul de dosare (*)	4.925	4.928	5.183	6.124	8.157
Numărul de dosare raportate procurorului	1.020	1.259	1.345	1.506	1.168
Sumele implicate în dosarele raportate procurorului (în milioane de euro)	2.388,74	1.321,49	978,87	2.540,96	1.185,41

(*) Multe raportări se referă la tranzacții distincte privind un singur caz. În plus, mai multe raportări din partea unei singure entități raportoare pot să se refere doar la un singur caz. În plus, un singur caz poate reuni raportări făcute de mai multe instituții. CFI-CTIF regroupează raportările într-un singur dosar.

b) Urmărirea în justiție de către autoritățile judiciare

Procurorul va alege una dintre următoarele opțiuni: urmărire în justiție, anchetă suplimentară sau NUP.

Îndrumările principale privind politicile de urmărire penală (inclusiv pentru spălarea banilor) sunt prevăzute la nivel național de Adunarea Avocaților Generali din Belgia („College van Procureurs – Generaal van België – Collège des Procureurs généraux

de Belgique”), nefiind făcute publice, de obicei. Prin urmare, nu putem să facem observații în această privință.

Menționăm că **fiecare procuror local dispune de foarte multă autonomie în ceea ce privește inițierea urmăririi în justiție (a avocaților) pentru spălare de bani**. Întrucât Belgia are unsprezece procuraturi locale care aplică în mod diferit procedura de urmărire în justiție pentru infracțiuni de spălare de bani și întrucât sistemul de justiție penală din Belgia nu are o tradiție în comunicarea modului de administrare a cazurilor, o evaluare a practicii de urmărire în justiție a avocaților pentru spălare de bani este practic imposibilă.

În ce împrejurări poate fi sancționată acceptarea onorariilor - în special în cadrul apărării în cauze penale?

Onorariile plătite avocaților fac, de asemenea, obiectul dispozițiilor de mai sus privind combaterea spălării banilor.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care sunt cazurile specifice de urmărire penală a avocaților în țara dvs. pe care dvs. sau organizația dvs. le considerați problematice?

Au fost raportate cazuri de urmărire penală a avocaților pentru a obține acces la dosarele clienților. Deși rare, aceste cazuri sunt problematice.

În ce măsură considerați că sunt necesare modificări la nivel legislativ sau în practica autorităților de urmărire penală?

În Belgia, presupusa victimă a unei infracțiuni poate să formuleze o formă specifică de plângere („*klacht met burgerlijke partijstelling*” sau „*plainte avec constitution de partie civile*”) care obligă autoritățile de urmărire penală să deschidă o anchetă penală împotriva suspectului (chiar dacă, în opinia autorităților, plângerea victimei este în mod evident nerezonabilă).

Au fost raportate cazuri în care părțile din cauzele civile abuzează de acest sistem pentru a avea acces la contabilitatea părților adverse, pentru a întârzia rezultatul unei cauze civile, etc. Legiuitorul belgian ar trebui să se întrebe dacă și în ce măsură acest sistem ar trebui menținut.

De asemenea, din motive practice, ar trebui să se creeze posibilitatea ca avocații să obțină o copie a dosarului penal pe parcursul anchetei penale (vezi capitolul 1: în prezent avocații pot doar să *consulte* dosarul penal pe parcursul unei anchete penale, însă nu să obțină o *copie* a acestuia; avocații au dreptul să obțină copii doar după ce este stabilită data procesului în cauză).

La nivel mai general, Codul Belgian de Procedură Penală („*Wetboek van Strafvordering*” sau „*Code d’instruction criminelle*”) datează din 1808 și este practic nepotrivit ținând seama de nevoia existenței unei politici moderne de justiție penală în 2014. Sutele de amendamente aduse Codului de Procedură Penală în ultimele două secole l-au făcut nepractic, generând riscuri crescute de erori procedurale. Este necesar un nou Cod de Procedură Penală potrivit pentru secolul 20. Noul guvern belgian (în funcție din octombrie 2014) și-a anunțat intenția de a regândi procedura penală în Belgia.

GERMANIA

Articolul 132a din Codul Penal

Abuzul de titluri, titluri profesionale și însemne

(1) *Persoana care, în mod ilegal*

1. *utilizează titluri oficiale sau profesionale, grade academice, titluri sau demnități publice, presupus acordate în țară sau străinătate,*

2. *utilizează denumirea profesională de medic, stomatolog, psiholog - psihoterapeut, psihoterapeut pediatric și specialist în domeniul adolescenților, psihoterapeut, medic veterinar, farmacist, avocat, avocat specializat în domeniul brevetelor, auditor, contabil autorizat, consultant fiscal sau reprezentant fiscal,*

3. *utilizează titlul de expert desemnat de autoritățile publice sau*

4. *poartă uniforme, echipamente oficiale sau însemne oficiale specifice structurilor interne sau externe,*

este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de până la un an sau de amendă.

(2) *Denumirile, gradele academice, titlurile, demnitățile, uniforme, echipamentele sau distincțiile oficiale menționate la alineatul 1 echivalează cu cele similare care pot fi confundate cu acestea.*

(3) *Alineatele 1 și 2 sunt aplicabile și cu privire la denumirile oficiale, titlurile, demnitățile, articolele vestimentare oficiale și însemnele oficiale ale bisericilor și altor asociații religioase de drept public.*

(4) *Bunurile la care se referă o infracțiune în sensul alineatului 1 nr. 4, individual sau în coroborare cu alineatul 2 sau 3, pot face obiectul confiscării.*

Articolul 139 din Codul Penal

Impunitatea nedenunțării infracțiunilor planificate

(1) *În măsura în care, în cazurile prevăzute la articolul 138, fapta nu a prezentat forma tentativei, se poate renunța la aplicarea unei sancțiuni.*

(2) *Un cleric nu are obligația de a denunța informațiile care i-au fost încredințate în calitate sa de duhovnic.*

(3) Persoana care nu denunță o persoană care deține calitate de aparținător nu va fi sancționată în măsura în care va depune eforturi intense pentru a preveni săvârșirea faptei respective sau producerea consecinței acesteia, exceptând situația în care este vorba despre

1. omor sau ucidere din culpă (articolele 211 sau 212),

2. un genocid în cazurile prevăzute la articolul 6 alineatul 1 nr. 1 din Codul Penal Internațional sau o crimă împotriva umanității în cazurile enunțate la articolul 7 alineatul 1 nr. 1 din Codul Penal Internațional sau o crimă de război în cazurile articolului 8 alineatul 1 nr. 1 din Codul Penal Internațional sau

3. o răpire cu solicitarea unei recompense (articolul 239a alineatul 1), o luare de ostatici (articolul 239b alineatul 1) sau un atac împotriva traficului aerian și naval (articolul 316c alineatul 1) săvârșit de către o grupare teroristă (articolul 129a, și în coroborare cu articolul 129b alineatul 1).

În aceleași condiții, un avocat, apărător, medic, psiholog - psihoterapeut sau psihoterapeut pediatru sau specializați în domeniul adolescenților nu are obligația de a comunica informațiile care i-au fost transmise în această calitate. Asistenții profesionali ai persoanelor menționate la teza 2 și persoanele care își desfășoară activitatea alături de acestea în scopul pregătirii profesionale nu au obligația de a comunica informațiile care le-au fost comunicate în calitatea lor profesională.

(4) Este exonerată de sancțiune persoana care previne săvârșirea infracțiunii sau consecințele acesteia în alt mod decât denunțarea făptuitorului. În cazul în care fapta nu este săvârșită sau dacă nu se produc consecințele acesteia, pentru a asigura impunitatea persoanei obligate să denunțe fapta sunt suficiente eforturile reale ale acesteia pentru prevenirea rezultatelor.

Articolul 203

Încălcarea obligației de respectare a confidențialității informațiilor din sfera privată

(1) Persoana care face publică în mod ilegal o informație confidențială din sfera privată a unei alte persoane sau care deconspiră un secret operațional sau comercial care i-a fost divulgat în calitate de

1. medic, stomatolog, medic veterinar, farmacist sau reprezentant al unei alte profesii din domeniul medical care, pentru exercitarea activității profesionale sau pentru deținerea titlului profesional implică absolvirea unei profesii reglementate de stat,

2. psiholog în domeniul profesional cu examen de absolvire de specialitate recunoscut de stat,

3. Avocat, avocat specializat în domeniul brevetelor, notar, apărător în cadrul unei proceduri legale, auditor, contabil autorizat, consultant fiscal, reprezentant fiscal sau organ sau membru al unui organ din cadrul unei societăți avocațiale, de avocați specializați în domeniul brevetelor, de audit, expertiză contabilă sau consultanță fiscală,

4. consultant marital, familial, educațional sau pentru adolescenți, precum și consultant pentru probleme de dependență în cadrul unei structuri de consultanță autorizate de către o autoritate sau o structură publică, instituție sau fundație de drept public.

4a. membru sau reprezentant al unui birou de consultanță în sensul articolelor 3 și 8 din legea privind conflictele de muncă privind femeile însărcinate,

5. asistent social certificat de stat sau pedagog social certificat de stat sau

6. reprezentanți ai unei întreprinderi din sectorul asigurărilor private de sănătate, de accident sau de viață sau ai unei structuri de decontare pentru medici privați, consultanți fiscali sau avocați

sau despre care au aflat în alt mod, este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de până la un an sau de amendă.

(2) Este sancționată de asemenea persoana care, în mod ilegal divulgă un secret referitor la un terț, în speță un secret care face parte din sfera privată sau un secret operațional sau comercial care i-a fost comunicat în calitate sa de

1. funcționar,

2. persoană cu obligații speciale în cadrul serviciilor publice,

3. persoană care exercită sarcinile sau atribuțiile în sensul legislației aplicabile în materia reprezentării personalului,

4. membru unei comisii de verificare cu activități în beneficiul unui organ legislativ federal sau de la nivelul unui land, al unei alte comisii sau al unui consiliu, care nu deține personal calitatea de membru al organului legislativ sau de personal auxiliar în cadrul unei astfel de comisii sau al unui consiliu,

5. expert desemnat public însărcinat formal să își îndeplinească cu diligență obligațiile care îi revin în temeiul prevederilor legale, sau

6. persoană obligată formal să își îndeplinească cu diligență obligația de confidențialitate la realizarea proiectelor științifice de cercetare în temeiul prevederilor legale,

sau despre care a luat cunoștință în alt mod. Sunt asimilate unui secret în sensul paragrafului 1 informațiile individuale cu privire la aspectele personale sau materiale referitoare la un terț, înregistrate pentru atribuțiile care revin administrației publice; teza 1 nu se va aplica însă în măsura în care astfel de informații individuale sunt comunicate altor autorități sau altor structuri pentru îndeplinirea atribuțiilor care revin administrației publice și în măsura în care legea nu interzice un astfel de demers.

(2a) Alineatele 1 și 2 sunt aplicabile în mod corespunzător în cazul în care un responsabil pentru protecția datelor divulgă neautorizat un secret referitor la un terț în sensul acestor prevederi, secret care i-a fost comunicat în una dintre calitățile profesionale menționate la alineatele 1 și 2 sau care au devenit cunoscute în alt mod și despre care ia cunoștință în cadrul îndeplinirii atribuțiilor sale în calitate de responsabil pentru protecția datelor.

(3) Unui avocat în sensul prevăzut la alineatul 1 nr. 3 îi sunt asimilați alți membri ai unui barou. Sunt echivalate persoanelor menționate la alineatul 1 și teza 1 asistenți profesionali ai acestora și persoanele care își desfășoară activitatea în cadrul instituției lor în scop de pregătire profesională. În mod suplimentar, sunt echivalate persoanelor menționate la alineatul 1 și la teza 1 și 2, după decesul persoanei obligate să respecte secretul, persoanele care au luat la cunoștință secretul de la defunct sau de la succesorii acestuia.

(4) Alineatele 1 până la 3 se aplică și în situația în care făptuitorul divulgă secretul terțului și după decesul persoanei vizate.

(5) În situația în care făptuitorul acționează pentru un onorariu sau cu intenția de îmbogățire personală sau a unui terț sau de a prejudicia un terț, este prevăzută ca sancțiune privarea de libertate pentru o durată de până la doi ani sau amenda.

Articolul 257 - Favorizare

(1) Persoana care sprijină un terț care a săvârșit o infracțiune cu intenția de a-i asigura beneficiile obținute este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de până la cinci ani sau de amendă.

(2) Sancțiunea nu poate fi mai dură decât cea impusă pentru infracțiunea principală.

(3) Nu este sancționată pentru favorizare persoana care este sancționabilă ca urmare a participării la infracțiunea principală. Această prevedere nu este aplicabilă cu privire la persoana care instigă la favorizarea persoanelor care nu sunt implicate în infracțiunea principală.

(4) Favorizarea este urmărită numai la cerere, pe bază de mandatare sau la solicitarea de sancționare, în cazul în care persoana favorizată, în calitate de făptuitor sau parte implicată în infracțiunea principală, ar putea fi urmărită numai la

cerere, pe bază de mandatare sau la solicitarea de sancționare. Articolul 248a se aplică în mod corespunzător.

Articolul 259 - Tănuire

(1) Persoana care cumpără, dobândește în alt mod în beneficiul său ori pentru un terț, valorifică sau oferă asistență la valorificare în scopul îmbogățirii proprii sau a unui terț a unui bun aparținând unei alte persoane sau obținut prin altă infracțiune împotriva patrimoniului unui terț, este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate până la cinci ani sau de amendă.

(2) Articolele 247 și 248a sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Tentativa se sancționează.

Articolul 261 - Spălarea banilor; Disimularea provenienței bunurilor obținute ilegal

(1) Persoana care ascunde un bun provenit dintr-o infracțiune menționată la teza 2, disimulează proveniența acesteia sau obstrucționează ori periclitează identificarea provenienței, identificarea, confiscarea, ridicarea sau punerea sub sechestru a unui astfel de bun este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de trei luni până la cinci ani. Constituie infracțiuni în sensul paragrafului 1

1. Infracțiuni,

2. Delicte reglementate prin

a) articolele 108e, 332 alineatul 1 și 3, precum și articolul 334,

b) articolul 29 alineatul 1 teza 1 nr. 1 din legea privind regimul stupefiantelor și articolul 19 alineatul 1 nr. 1 din legea privind supravegherea utilităților de bază,

3. Delicte conform articolului 373 și în baza articolului 374 alineatul 2 din Codul Fiscal, în toate situațiile și în coroborare cu articolul 12 alineatul 1 din legea privind punerea în aplicare a organizațiilor comune de piață și a plăților directe,

4. Delicte

a) în sensul articolelor 152a, 181a, 232 alineatul 1 și 2, conform articolului 233 alineatul 1 și 2, a articolelor 233a, 242, 246, 253, 259, 263 până la 264, 266, 267, 269, 271, 284, 326 alineatul 1, 2 și 4, a articolului 328 alineatul 1, 2 și 4, precum și în baza articolului 348,

b) în sensul articolului 96 din legea privind dreptul de ședere, în baza articolului 84 din legea referitoare la procedura de acordare a dreptului de azil, în baza articolului 370 din Codul Fiscal, în baza articolului 38 alineatul 1 până la 3 și 5 a legii privind tranzacționarea de titluri de valoare, precum și în sensul articolelor 143, 143a și 144

din legea privind economia de piață, conform articolelor 106 până la 108b din legea privind dreptul de autor, articolul 25 din legea privind modelele de utilitate, articolele 51 și 65 din legea privind regimul designului, articolul 142 din legea privind brevetele, articolul 10 din legea privind protecția semiconductoarelor și articolul 39 din legea privind protecția varietăților de producție,

săvârșite în formă calificată sau de către un membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea unor astfel de fapte, și

5. Delicte conform articolului 89a și în sensul articolelor 129 și 129a alineatul 3 și 5, în toate situațiile și în coroborare cu articolul 129b alineatul 1, precum delicte săvârșite și de un membru al unui grup infracțional sau terorist (articolele 129, 129a, în toate situațiile și în coroborare cu articolul 129b alineatul 1.

Teza 1 se aplică în cazurile evaziunii fiscale săvârșite în formă calificată sau de către un grup infracțional în baza articolului 370 din Codul Fiscal pentru sumele sustrate de la obligația de plată ca urmare a evaziunii fiscale, precum și cu privire la rambursările și restituirile de impozite obținute în mod ilegal, precum și în cazurile paragrafului 2 nr. 3 și cu privire la un bun pentru care nu au fost achitate contribuțiile datorate.

(2) Este sancționată de asemenea persoana care

1. procură pentru sine sau pentru un terț un bun de natura celui prevăzut la alineatul 1 sau

2. deține sau utilizează în interes propriu sau pentru un terț un astfel de bun, în măsura în care a cunoscut proveniența bunului respectiv la momentul la care l-a obținut.

(3) Tentativa se sancționează.

(4) În cazuri deosebit de grave, fapta se pedepsește cu sancțiunea privativă de libertate de șase luni până la zece ani. Un caz deosebit de grav se înregistrează de regulă în situația în care făptuitorul acționează în mod calificat sau în calitate de membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea în formă continuată a unei fapte de spălare de bani.

(5) Persoana care, în cazurile prevăzute la alineatul 1 sau 2, nu constată în mod culpabil că bunul provine dintr-o infracțiune menționată la alineatul 1, este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de până la doi ani sau de amendă.

(6) Fapta nu se sancționează în sensul alineatului 2 dacă un bun a fost obținut în prealabil de un terț fără a săvârși o infracțiune în acest scop.

(7) Bunurile la care face referire infracțiunea pot face obiectul confiscării. Este

aplicabil articolul 74a. Este aplicabil articolul 73d în cazul în care făptuitorul acționează în mod calificat sau în calitate de membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea în formă continuă a unei fapte de spălare de bani.

(8) Sunt asimilate astfel bunurilor menționate la alineatele 1, 2 și 5 cele provenite dintr-o infracțiune săvârșită în străinătate de natura celor menționate la alineatul 1, în măsura în care fapta este sancționată și la locul săvârșirii acesteia.

(9) În sensul alineatelor 1 până la 5 nu este pasibilă de sancțiune persoana care:

1. denunță voluntar fapta la autoritatea competentă sau dispune în mod voluntar o astfel de denunțare, dacă fapta nu fusese descoperită la momentul respectiv integral sau parțial, iar făptuitorul cunoștea acest aspect, sau dacă ar fi trebuit să ia în calcul o astfel de situație în contextul aprecierii judicioase a situației de fapt, și

2. în cazurile alineatului 1 sau 2, în condițiile enunțate la punctul 1, asigură indisponibilizarea bunului la care se referă infracțiunea.

În sensul alineatelor 1 până la 5 nu este sancționată nici persoana sancționabilă ca urmare a participării la infracțiunea principală.

Articolul 263 - Înșelăciune

(1) Persoana care, cu intenția de a obține un avantaj patrimonial ilegal în beneficiul său ori al unui terț, prejudiciază patrimoniul unui terț prin faptul că, prin disimularea de împrejurări false sau prin denaturarea sau ascunderea de împrejurări reale, generează sau menține o eroare, este pasibilă de o sancțiune privativă de libertate de până la cinci ani sau de amendă.

(2) Tentativa se sancționează.

(3) În cazuri deosebit de grave este aplicabilă sancțiunea privativă de libertate de șase luni până la zece ani. O situație deosebit de gravă se înregistrează de regulă în cazul în care făptuitorul

(4) articolul 243 alineatul 2, precum și articolele 247 și 248a sunt aplicabile în mod corespunzător.

1. acționează în mod calificat sau în calitate de membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea în formă continuă a unei fapte de fals în înscrisuri sub semnătură privată sau de înșelăciune,

2. provoacă un prejudiciu patrimonial de mare amploare sau acționează cu intenția ca, prin săvârșirea continuată a fetei de înșelăciune, să expună un număr mare de persoane riscului pierderii de elemente patrimoniale,

3. aduce o altă persoană în dificultate economică,

4. utilizează abuziv atribuțiile sau statutul său de funcționar sau

5. disimulează producerea unui caz asigurat după ce el sau o altă persoană a incendiat în acest scop un bun de importanță ridicată sau a determinat distrugerea integrală sau parțială a unui bun sau a provocat scufundarea sau eșuarea unui vas.

(5) Poate face subiectul sancțiunii privative de libertate de un an până la zece ani, în cazul cu gravitate mai redusă cu sancțiunea privativă de libertate de șase luni până la cinci ani persoana care săvârșește în mod calificat fapta de înșelăciune în calitate de membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea în formă continuă a infracțiunilor sancționate prin articolele 263 până la 264 sau 267 până la 269.

(6) Instanța poate dispune măsura supravegherii judiciare (articolul 68 alineatul 1).

(7) Sunt aplicabile articolele 43a și 73d în cazul în care făptuitorul acționează în calitate de membru al unui grup infracțional constituit pentru săvârșirea în formă continuă a infracțiunilor în sensul articolelor 263 până la 264 sau 267 până la 269. Articolul 73d se aplică și în situația în care făptuitorul acționează în mod calificat.

Articolul 352 - Perceperea taxelor

(1) Un funcționar, avocat sau alt consultant juridic care percepe în beneficiul său taxe sau alte remunerații pentru măsuri oficiale, în măsura în care percepe taxe sau remunerații despre care cunoaște că nu sunt datorate de către plătitor sau că sunt datorate numai într-o pondere mai redusă, este pasibil de sancțiunea privativă de libertate de până la un an sau de amendă.

(2) Tentativa se sancționează.

Articolul 356 - Dubla reprezentare

(1) Un avocat sau un alt consultant juridic care își încalcă obligațiile care îi revin și acordă consultanță sau reprezentare ambelor părți cu privire la aspectele care îi sunt încredințate în calitate pe care o deține este pasibil de o sancțiune privativă de libertate de trei luni până la cinci ani.

(2) În cazul în care o astfel de persoană acționează cu acordul adversarului, în dauna părții reprezentate, este aplicabilă sancțiunea privativă de libertate de un an până la cinci ani.

Articolul 53 din Codul de Procedură Penală

[Dreptul de a refuza depunerea de mărturie de către persoanele cărora le revine obligația respectării secretului profesional]

(1) Dispune de dreptul de a refuza depunerea de mărturie în mod suplimentar

1. Clericii, cu privire la informațiile care le sunt comunicate sau despre care iau cunoștință în calitate de duhovnici;

2. Apărătorii învinutului, cu privire la informațiile care le sunt comunicate sau despre care iau cunoștință în această calitate;

3. Avocații, avocații specializați în domeniul brevetelor, notarii, auditorii, contabilii autorizați, consultanții fiscali și reprezentanții fiscali, medicii, stomatologii, psihoterapeuții, psihoterapeuții pediatri și specializați în domeniul adolescenților, farmaciștii și moașele, cu privire la informațiile care le sunt comunicate sau despre care iau cunoștință în calitate de acestora. În acest context sunt echivalați avocaților alți membri ai baroului;

3a. Membrii sau reprezentanții unei structuri autorizate de consultanță în sensul articolelor 3 și 8 din legea privind conflictele de muncă privind femeile însărcinate, cu privire la informațiile care le sunt comunicate sau despre care iau cunoștință în calitate de acestora;

3b. Consultanții cu referire la dependența de substanțe psihotrope într-o structură de consultanță autorizate sau organizate în cadrul propriei structuri de către o autoritate sau o structură publică, o instituție sau o fundație de drept public, cu privire la informațiile care le sunt comunicate sau despre care iau cunoștință în calitate de acestora;

4. Membrii Parlamentului Federal, ai Adunării Federale, ai Parlamentului European originari din Republica Federală Germania sau ai unui parlament al landului cu privire la persoane care le-au comunicat informații în calitate de membri ai acestor organe sau care le-au devenit cunoscute în această calitate, precum și cu privire la aceste aspecte;

5. Persoanele implicate sau care au participat, în calitate profesională deținută, la pregătirea, execuția sau distribuția de materiale tipărite, emisiuni de radio, televiziune sau în cadrul serviciilor de informare și comunicare destinate instruirii sau formării opiniei.

Persoanele menționate la teza 1 nr. 5 pot refuza să depună mărturie cu privire la persoana autorului sau a expeditorului articolelor și a documentelor sau a altor surse de informații, precum și cu referire la comunicările care le-au fost transmise cu privire la activitatea desfășurată, la conținutul acesteia, precum și la conținutul materialelor realizate pe cont propriu și la obiectul îndeplinirii obligațiilor profesionale. Această prevedere se aplică numai în măsura în care este vorba despre articole, documente, comunicări și materiale pentru partea redacțională sau despre servicii de informare și comunicare prelucrate redacțional.

(2) Persoanele menționate la alineatul 1 teza 1 nr. 2 până la 3b nu sunt autorizate să refuze furnizarea de informații în cazul în care sunt exonerate de obligația de confidențialitate. Nu este aplicabil dreptul de a refuza furnizarea de declarații în calitate de martor pentru persoanele menționate la alineatul 1 teza 1 nr. 5 cu privire la conținutul materialelor elaborate pe cont propriu și care fac obiectul aprecierilor respective, în situația în care declarația ar urma să contribuie la clarificarea împrejurărilor unei infracțiuni sau dacă face obiectul anchetării

1. unei infracțiuni contra păcii și a periclitării statului democratic de drept sau a trădării de țară și a periclitării securității externe (articolele 80a, 85, 87, 88, 95, și în coroborare cu articolul 97b, articolele 97a, 98 până la 100a din Codul Penal),

2. unei infracțiuni împotriva libertății sexuale în sensul articolelor 174 până la 176, 179 din Codul Penal sau 3. al unei fapte de spălare de bani, de disimulare a provenienței bunurilor obținute ilegal în baza articolului 261 alineatul 1 până la 4 din Codul Penal

și în măsura în care examinarea situației de fapt sau localizarea învinutului în altă modalitate ar fi imposibilă sau îngreunată semnificativ. Martorul poate refuza și în aceste situații formularea unei declarații, în măsura în care aceasta ar conduce la identificarea persoanei autorului sau expeditorului articolelor și documentelor sau a altor surse de informații sau a comunicărilor care i-au fost transmise cu privire la activitatea sa în sensul alineatului 1 teza 1 nr. 5 sau la conținutul acestora.

Articolul 97 - [Interdicția de confiscare]

(1) Sunt exceptate de la măsura confiscării

1. comunicările scrise între învinuit și persoanele autorizate să refuze oferirea de declarații în baza articolului 52 sau a articolului 53 alineatul 1 teza 1 nr. 1 până la 3b;

2. consemnările efectuate de către persoanele menționate în articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 1 până la 3b cu privire la comunicările încredințate de către învinuit sau cu privire la alte împrejurări la care se referă dreptul de a refuza depunerea de mărturie;

3. alte bunuri, inclusiv concluziile examenelor medicale, cu privire la care se aplică dreptul de a refuza depunerea de mărturie al persoanelor menționate în articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 1 până la 3b.

(2) Aceste restricții sunt aplicabile numai în cazul în care bunurile se află în păstrarea persoanelor autorizate să refuze depunerea de mărturie, exceptând situația în care este vorba despre un card electronic de sănătate în sensul articolului 291a din Codul Social partea a cincea. Sunt exceptate de la măsura confiscării și bunurile asupra cărora se aplică dreptul de a refuza depunerea de mărturie al medicilor, stomatologilor, psihoterapeuților, psihoterapeuților pediatri și specializați în domeniul adolescenților, farmaciștilor și moașelor, dacă acestea se află în posesia

unei instituții medicale sau a unui furnizor de servicii care înregistrează, prelucrează sau utilizează datele personale ale celor menționați, precum și bunurile asupra cărora se aplică dreptul de a refuza depunerea de mărturie al persoanelor prevăzute la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 3a și 3b, în măsura în care se află în posesia structurii de consultanță menționate prin această reglementare. Restricțiile privind măsura confiscării nu sunt aplicabile în situația în care anumite împrejurări justifică suspiciunea în sensul că persoana autorizată să refuze depunerea unei mărturii ar fi implicată în săvârșirea faptei, dacă este implicată într-o favorizare, obstrucționarea justiției sau tăinuire sau dacă este vorba despre bunuri rezultate în urma săvârșirii unei infracțiuni, care au fost utilizate sau destinate săvârșirii unei infracțiuni sau care provin dintr-o infracțiune.

(3) Alineatele 1 și 2 vor fi aplicate în mod corespunzător, în măsura în care persoanele care oferă sprijin (articolul 53a) persoanelor prevăzute la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 1 până la 3b sunt autorizate să refuze depunerea unei mărturii.

(4) În măsura în care este aplicabil dreptul de a refuza depunerea de mărturie al persoanelor menționate la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 4, nu este permisă măsura confiscării de bunuri. Această protecție împotriva confiscării este aplicabilă și cu privire la bunurile încredințate de către persoanele menționate la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 4 persoanelor care oferă asistență în beneficiul acestora (articolul 53a). Teza 1 este aplicabilă în mod corespunzător, în măsura în care persoanele care oferă asistență (articolul 53a) în beneficiul persoanelor menționate în articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 4 sunt autorizate să refuze depunerea unei mărturii.

(5) În măsura în care este aplicabil dreptul de a refuza depunerea de mărturie al persoanelor prevăzute la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 5, nu este admisă confiscarea înscrisurilor, a suporturilor de sunet, imagine și date, a imaginilor și a altor reprezentări care se află în posesia acestor persoane sau a redacției, a editurii, a tipografiei sau a postului de radio. Paragraful 2 teza 3 și articolul 160a alineatul 4 teza 2 se aplică în mod corespunzător, reglementarea privind participarea menționată la paragraful 2 teza 3 fiind valabilă însă numai în situația în care anumite împrejurări de fapt justifică suspiciunea de implicare în săvârșirea faptei; și în aceste situații este admisă măsura confiscării numai în contextul în care, ținând cont de drepturile fundamentale prevăzute prin articolul 5 alineatul 1 teza 2 din Constituție, nu sunt disproporționate în raport cu semnificația cauzei și în măsura în care clarificarea situației de fapt sau localizarea făptuitorului efectuată în altă modalitate ar fi imposibilă sau îngreunată semnificativ.

Articolul 146 - [Interdicția reprezentării multiple]

Se interzice unui apărător să reprezinte concomitent mai mulți învinuiți implicați în aceeași faptă. În cadrul unei cauze, un apărător nu este autorizat să reprezinte mai mulți învinuiți implicați în fapte diferite.

Articolul 160a

[Măsuri în cazul reprezentanților profesiilor cu obligație de confidențialitate care dispune de un drept de a refuza depunerea de mărturie]

(1) Este interzisă o măsură de anchetă îndreptată împotriva unei persoane menționate la articolul 53 alineatul 1 teza 1 punctul 1, 2 sau punctul 4, a unui avocat, a unei persoane care deține calitatea de membru al baroului în temeiul articolului 206 din regulamentul federal privind organizarea și desfășurarea profesiei de avocat sau un consultant juridic care face parte dintr-o organizație de specialitate și care ar determina, conform aprecierilor, obținerea de informații care ar justifica un drept de a refuza depunerea de mărturie. Nu este admisă utilizarea informațiilor obținute în acest mod. Consemnările cu privire la aceste aspecte trebuie radiate fără întârziere. Obținerea și radierea consemnărilor respective trebuie consemnate la dosar.

Tezele 2 până la 4 sunt aplicabile în mod corespunzător în cazul în care, prin intermediul unei măsuri de anchetă care nu este îndreptată împotriva unei persoane menționate la teza 1, sunt obținute informații de la persoana respectivă care ar justifica refuzul de depunere a mărturiei.

(2) În măsura în care, prin intermediul unei măsuri de anchetă, ar fi vizată o persoană menționată la articolul 53 alineatul 1 teza 1 nr. 3 până la 3b sau nr. 5 și dacă ar fi obținute în acest mod, conform estimărilor, informații cu privire la care ar fi justificat dreptul persoanei respective de a depune mărturie, această împrejurare trebuie avută în vedere în mod special în cadrul verificării proporționalității; în măsura în care procedura nu are ca obiect o infracțiune de importanță deosebită, nu se va porni de regulă de la ideea semnificației preponderente a interesului urmăririi penale. În caz de necesitate, se va renunța la măsura respectivă sau, în limita posibilităților cu raportare la natura măsurii, măsura va fi limitată. Cu privire la valorificarea informațiilor în scopuri probatorii se aplică în mod corespunzător teza 1. Tezele 1 până la 3 nu sunt aplicabile pentru avocați, pentru persoanele care dețin calitatea de membri ai unui barou în baza articolului 206 din regulamentul federal privind organizarea și desfășurarea profesiei de avocat și pentru consultanții juridici care fac parte din structuri de specialitate.

(3) Alineatele 1 și 2 vor fi aplicabile în mod corespunzător, în măsura în care persoanele menționate în articolul 53a sunt autorizate să refuze depunerea de mărturie.

(4) Alineatele 1-3 nu sunt aplicabile în măsura în care anumite împrejurări justifică suspiciunea că persoana autorizată să refuze depunerea unei mărturii este implicată în săvârșirea faptei sau la o faptă de favorizare, obstrucționare a justiției sau tănuire. În măsura în care fapta este supusă urmăririi numai la cerere sau numai pe bază de

mandatare, se va aplica teza 1 în cazurile articolului 53 alineatul 1 teza 1 nr. 5, dacă și în măsura în care este formulată cererea de urmărire penală sau dacă este acordat mandatul.

(5) Nu este afectată valabilitatea articolelor 97 și 100c alineatul 6.

Articolul 115 din legea privind regimul contravențiilor

Relațiile cu deținuții

(1) Săvârșește o contravenție persoana care, în mod ilegal:

1. transmite bunuri sau mesaje unui deținut sau primește bunuri sau mesaje de la un deținut sau

2. comunică din exterior, verbal sau prin semne, cu un deținut care execută pedeapsa în cadrul unui penitenciar.

(2) Calitatea de deținut revine persoanei care se află în custodia autorităților în baza unei decizii pronunțate de către instanța penală sau care are calitatea de arestat preventiv.

(3) Contravenția și tentativa de contravenție se sancționează cu amendă.

Articolul 43a Obligațiile fundamentale ale avocatului conform regulamentului federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale

(1) Se interzice avocatului să se implice în relații de natură să periclitizeze independența sa profesională.

(2) 1. Avocatul are obligația de confidențialitate. 2 Această obligație se referă la toate informațiile despre care ia cunoștință în exercitarea profesiei sale. 3 Această prevedere nu este aplicabilă cu privire la împrejurările care prezintă un caracter public sau a căror semnificație nu justifică un caracter confidențial.

(3) 1. În exercitarea obligațiilor sale profesionale, avocatul nu este autorizat să manifeste o conduită lipsită de obiectivitate. 2 Este lipsită de obiectivitate în special o conduită care vizează promovarea intenționată de neadevăruri sau afirmațiile defăimătoare care nu au fost justificate de alte părți sau de evoluția procesului.

(4) Avocatul nu poate reprezenta interese contradictorii.

(5) 1. Avocatul are obligația de a manifesta diligența necesară în ceea ce privește gestionarea elementelor patrimoniale care îi sunt încredințate. 2 Sumele aparținând terților trebuie transferate fără întârziere destinatarului sau depuse într-un cont fiduciar.

(6) Avocatul are obligația de perfecționare.

Articolul 2 Regulamentul federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale - Confidențialitate

(1) Avocatul are dreptul și obligația de a respecta confidențialitatea.

(2) Dreptul și obligația de confidențialitate se referă la toate aspectele despre care ia cunoștință în exercitarea profesiei sale și se aplică și după încetarea mandatului care i-a fost încredințat.

(3) Obligație de confidențialitate nu se aplică în măsura în care acest regulament privind activitatea profesională sau alte prevederi legale admit excepții sau dacă o divulgare a informațiilor este justificată de valorificarea drepturilor sau evitarea pretențiilor în temeiul raportului de mandat sau pentru apărarea avocatului în cauza proprie.

(4) Avocatul va impune expres și va solicita personalului propriu și tuturor celorlalte persoane care îi oferă asistență în îndeplinirea atribuțiilor sale profesionale respectarea confidențialității (articolul 43a, alineatul 2 din regulamentul federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale).

Articolul 3 - Interese contradictorii, interzicerea exercitării profesiei

(1) Avocatul nu are dreptul să se implice în cazul în care a acordat anterior consultanță sau a asigurat reprezentarea unei alte părți în aceeași cauză, cu interese contradictorii sau dacă a fost implicat profesional sub altă formă în această cauză în sensul articolelor 45, 46 din regulamentul federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale.

(2) Interdicția menționată în alineatul 1 este aplicabilă și cu privire la toți avocații care își exercită alături de el activitatea în cadrul aceleiași asociații profesionale sau a aceluiași birou, independent de forma juridică sau de organizare. Teza 1 nu se aplică în cazul în care, în situația concretă, clienții vizați cu mandate contradictorii își exprimă expres, în urma unei informări detaliate, acordul cu privire la reprezentare și dacă un astfel de demers nu contravine cerințelor impuse de administrarea justiției. Informarea și declarația de consimțământ trebuie transmise în formă scrisă.

(3) Alineatele 1 și 2 sunt aplicabile și în cazul în care avocatul se transferă de la o asociație profesională sau de la un birou la o altă asociație profesională ori un alt birou.

(4) Avocatul care constată că își desfășoară activitatea contrar prevederilor din alineatele 1 până la 3, are obligația de a-l informa fără întârziere pe clientul său asupra acestui aspect și să sisteze alte mandate în aceeași cauză.

(5) Prezentele reglementări nu aduc atingere obligației de confidențialitate.

Cea mai importantă modificare este prevăzută în noua versiune a articolului 3, alineatul 2, teza 2 din regulamentul federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale care stipulează că în prezent, în principiu, de exemplu și membri unei societăți sunt autorizați să reprezinte clienți cu interese contradictorii, în măsura în care clienții respectivi, în urma informării detaliate, își exprimă expres acordul cu privire la reprezentarea respectivă și dacă nu există cerințe contrare impuse de administrarea justiției.

II. Avocatul nu deține calitatea de (co-)învinuit

În principiu nu este admisă efectuarea măsurii de percheziție la avocat, în calitate de terț în sensul articolului 103 din Codul de Procedură Penală. Conform articolului 543 alineatul 2 teza 1 din regulamentul federal privind organizarea și exercitarea activității avocațiale, avocatului îi revine obligația de confidențialitate și nu este autorizat să divulge informații referitoare la client.

O confiscare este admisă în acest caz - excepțional – numai în cazul în care se presupune că pot fi identificate bunuri care nu fac obiectul interdicției de confiscare, ceea ce înseamnă de exemplu scule utilizate pentru săvârșirea faptei sau bunuri (inclusiv înscrisuri) obținute prin săvârșirea faptei. În acest caz, decizia trebuie să evidențieze argumente din care să rezulte motivul pentru care bunurile căutate ar trebui să se găsească la avocat. În principiu documentele referitoare la raportul de mandat sunt exceptate de la dreptul de confiscare.

III. Pericol în caz de întârziere

În măsura în care nu există nicio hotărâre judecătorească, măsura percheziției poate fi justificată numai în măsura în care există un pericol în caz de întârziere conform articolului 105 alineatul 1 teza 1 din Codul de Procedură Penală, în baza dispoziției parchetului sau a persoanelor responsabile pentru efectuarea măsurilor de verificare. Același regim este aplicabil pentru confiscare (articolul 100 alineatul 1 din Codul de Procedură Penală). Limitele pentru existența unei situații de „pericol în caz de întârziere” sunt reglementate foarte strict prin din legea privind organizarea Curții Constituționale.

b) În opinia organizației pe care o reprezentați, aceste condiții sunt suficiente pentru a garanta protecția exercitării profesiei avocațiale?

În principiu, sistemul german este corespunzător. Acesta oferă o protecție complexă în beneficiul avocaților. Punctul slab este acela că acuzația de complicitate a avocatului poate fi formulată relativ facil în practică, ceea ce ar putea determina cerința de punere la dispoziție a documentelor.

c) În țara dumneavoastră este disponibilă o colectare preventivă a datelor (de exemplu crearea de baze de date) și care este regimul aplicat în acest context avocaților și altor reprezentanți ai branșelor cu obligația de respectare a secretului profesional?

Este adevărat că în anul 2008 a fost inițiată crearea de baze de date în Germania. Legea a fost declarată însă neconstituțională la data de 2 martie 2010 de către Curtea Constituțională, cu argumentul că ar încălca prevederile din articolul 10 din legea fundamentală (secretul telecomunicațiilor). Această prevedere se aplică în principiu pentru toți cetățenii, nu doar pentru avocați .

După pronunțarea acestei hotărâri, nu au fost adoptate reglementări noi. Guvernul federal a prezentat în luna august 2014 proiectul unei legi privind siguranța în domeniul IT, care ar putea conduce la crearea generală de baze de date.

Reglementarea abrogată în temeiul legii privind organizarea Curții Constituționale pentru crearea de baze de date avea ca scop transpunerea în practică a directivei UE corespunzătoare 2006/24/CE cu privire la stocarea de date. La data de 08.04.2014, Curtea Europeană de Justiție a decis, în baza cererii formulate de doi reclamanți din Austria și Irlanda, inaplicabilitatea retroactivă a acestei directive. Obiectivul directivei de a asigura disponibilitatea datelor în scopul anchetării, constatării și urmăririi infracțiunilor grave ar fi legitim, iar directiva oferea posibilitatea de realizare a scopului urmărit prin intermediul acesteia. A fost invocată însă nerespectarea principiului proporționalității, având în vedere pe de-o parte aplicabilitatea acesteia și pentru persoane pentru care nu există indicii care să ateste o legătură chiar și indirectă sau îndepărtată între conduita acestora și săvârșirea de infracțiuni grave. Pe de altă parte ar fi inclusă fără excepție și comunicarea realizată de către responsabili pentru respectarea obligației secretului profesional. În mod suplimentar nu au fost prevăzute criterii obiective pentru limitarea accesului autorităților naționale asupra datelor și pentru limitarea duratei de stocare. DAV a primit foarte bine această hotărâre.

Comisia și-a retras acțiunea împotriva Germaniei în fața Curții Europene de Justiție (ca urmare a încălcării tratatului prin neîndeplinirea obligației de punere în practică a directivei). Curtea Europeană de Justiție a adoptat la data de 5 iunie 2014 hotărârea de a radia dosarul din registru, fiecare parte urmând să suporte propriile costuri. După ce partidele de guvernare au stipulat prin acordul de coaliție pentru cea de-a 18-a perioadă de legislatură cerința de promovare în Parlament a unui nou proiect de lege pentru crearea de baze de date, în special ministrul federal de justiție, Heiko Maas (SPD), consideră că, după adoptarea hotărârii, nu mai există nicio justificare în acest sens, în măsura în care nu mai există o nouă directivă UE în acest sens. Astfel nu sunt identificate până în prezent activități în domeniu.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

a) Care sunt situațiile în care este angajată răspunderea penală a avocaților în cadrul activității în materia dreptului civil, de exemplu în contextul încasării abuzive de plăți, la urmărirea creanțelor nejustificate, constrângerea adversarilor, insulta / calomnia, fraudă legată de aspecte procedurale?

b) Cum este definită limita complicității avocaților la săvârșirea de infracțiuni în cadrul activității de consultanță acordată de aceștia în țara dumneavoastră, în special cu privire la serviciile de consultanță în materia dreptului fiscal și al infracțiunilor fiscale?

Jurisprudența nu stipulează nicio justificare cu privire la activitatea avocațială. Este prevăzută ca limită între răspunderea penală a avocatului și activitatea avocațială nesusceptibilă de sancționare figura juridică reprezentată de activitatea neutră/profesională. Această limită este depășită cu caracter general în situația în care avocatul cunoaște în mod pozitiv faptul că, prin activitatea sa de consultanță, respectiv de reprezentare a clientului său sprijină infracțiunea acestuia. Un exemplu în acest sens este reprezentat de utilizarea abuzivă a serviciilor de încasare de plăți: în situația în care avocatul constată că clientul său apelează la o așa-numită capcană pe internet pentru a „escroca” persoanele credule, determinându-le să acceseze o anumită pagină de internet cu inducerea acestora în eroare cu privire la caracterul gratuit al acesteia, cu obligarea persoanelor respective să achite factura sa având în vedere că acestea refuză să beneficieze de asistență juridică sau pentru că doresc să evite costurile unei astfel de consultanțe, avocatul se face vinovat de complicitate la înșelăciune săvârșită de către clientul său în cazul în care execută o astfel de creanță – care nu prezintă o bază legală.

Același regim este aplicabil cu privire la o fraudă legată de aspecte procedurale: Codul de Procedură Civilă obligă părțile unei cauze civile să prezinte informații care să corespundă realității (articolul 138 din Codul de Procedură Civilă). În măsura în care avocatul constată că clientul său prezintă aspecte care nu corespund realității, nu are dreptul să își asume afirmațiile respective. În măsura în care nu poate remedia problema survenită în acest mod în contextul raportului de mandat, are obligația de reziliere a acestuia. În nicio situație nu este autorizat să susțină la rândul său afirmațiile clientului său asupra cărora a constatat că nu corespund realității.

O constrângere prin activitatea avocatului presupune de asemenea că avocatul a depășit limitele schițate mai sus cu privire la activitatea sa. În măsura în care respectă aceste limite, activitatea sa este legitimă, deși adversarul s-ar putea considera supus presiunii în acest mod. Constrângerea presupune, conform articolului 240 alineatul 2 din Codul Penal, o faptă „reprobabilă”. Cât timp avocatul

respectă limitele descrise ale activității sale, demersurile pe care le întreprinde nu sunt „reprobabile”.

În cadrul activității sale, jurisprudența, în special cea a Curții Constituționale, permite avocatului să utilizeze exprimări dure, chiar drastice, în măsura în care se menține în limita activității sale profesionale. Chiar și exprimările care ar fi percepute în mod normal ca „insultă formală” sunt permise avocatului, în măsura în care acesta consideră că utilizarea acestora este necesară pentru consolidarea poziției sale în cauză.

4. Spălarea banilor

a) Cum s-a realizat punerea în aplicare în țara dumneavoastră a directivei UE privind spălarea banilor cu privire la avocați?

Directiva UE privind spălarea banilor a fost transpusă în practică prin legea privind prevenirea spălării de bani (GwG) și prin reglementarea infracțiunii de spălare de bani conform articolului 261 din Codul Penal.

Legea privind prevenirea spălării de bani este aplicabilă începând cu data de 15.08.2002 și avocaților, în măsura în care este vorba despre implicarea lor în următoarele operațiuni:

- Cumpărarea și vânzarea de imobile sau întreprinderi;
- Administrarea de fonduri, titluri de valoare și alte elemente patrimoniale ale clientului;
- Deschiderea sau administrarea de conturi bancare, de economisire sau de titluri de valoare;
- Atragerea fondurilor necesare pentru constituirea, gestionarea sau administrarea de societăți;
- Constituirea, gestionarea, administrarea de societăți fiduciare, societăți comerciale sau structuri similare;
- Efectuarea de tranzacții financiare sau imobiliare în numele și în contul clientului.

Avocatul are obligația, conform articolului 2 alineatul 1 din legea privind prevenirea spălării de bani, de identificare a partenerului său contractual numai la încheierea contractului. Independent de un raport contractual, la recepționarea de numerar, titluri de valoare și metale prețioase în valoare de minim 15.000 euro este necesară încă din etapa de pregătire o identificare. Articolul 6 din legea privind prevenirea spălării de bani reglementează o obligație suplimentară de identificare în cazurile în care există suspiciuni.

Anumite indicii existente și care apar în mod repetat cu privire la persoană (de exemplu: clientul acordă informații incorecte sau refuză acordarea de informații necesare pentru prestarea serviciului) sau la natura operațiunii (de exemplu: firma clientului prezintă caracteristicile unei societăți fictive) justifică obligația avocatului de a-l reclama la baroul federal pe partenerul contractual, conform articolului 11 din legea privind prevenirea spălării de bani.

Obligațiile în sensul legii privind prevenirea spălării de bani sunt dublate de articolul 261 din Codul Penal (a se vedea mai sus).

b) Punerea în aplicare este compatibilă cu secretul profesional?

Aceasta este întrebarea care a stârnit în Germania discuții aprinse. În principiu, secretul profesional are caracter general și se aplică pentru toate informațiile transmise în cadrul raportului de mandat. Soluționarea problemei a implicat necesitatea de exceptare de la obligația de declarare a aspectelor fundamentale ale activității avocațiale, în speță gestionarea proceselor, efectuarea măsurilor de apărare etc. În mod suplimentar, în practică există riscul redus de a ajunge la cazuri de aplicare, deoarece un avocat care oferă asistență unui client la săvârșirea unei infracțiuni este vinovat în toate situațiile de complicitate. În măsura în care un caz ar ajunge în fața Curții Constituționale și dacă aceasta ar trebui să se ocupe în mod intens cu existența încălcării secretului profesional, nu se poate exclude posibilitatea de confirmare a existenței unui astfel de caz.

c) Care este practica urmăririi penale a avocaților cu privire la spălarea banilor?

În speță există un număr foarte redus de cazuri, însă acestea sunt foarte elocvente, de exemplu European Kingsclub, în care un avocat a primit un onorariu dintr-o cotă care corespund sumelor obținute fraudulos. Din acest motiv nu se poate vorbi despre o practică sau despre un „exercițiu curent”. Spețele respective sunt gestionate însă asemenea celor împotriva „învinuiților obișnuiți”.

d) Cum apreciați acest aspect?

În sensul argumentelor prezentate la litera c), este vorba despre „situații extreme” care, prin natura lor specială, nu permit o apreciere generală.

e) În ce condiții există posibilitatea de sancționare a încasării de onorarii - în special în cadrul măsurilor de apărare în domeniul proceselor penale?

De la adoptarea faptei reglementate prin articolul 261 din Codul Penal este contestată aplicarea acestuia cu privire la onorariile apărătorilor. În situația în care onorariu are la bază o faptă menționată în listă și dacă apărătorul cunoaște în mod pozitiv existența acestuia, împrejurările obiective ale faptei sunt întrunite în cazul în care acceptă onorariul sau dacă își manifestă în mod direct intenția în acest sens.

Pentru protecția avocaților, Curtea Constituțională a prevăzut cerințe foarte ridicate cu privire la intenția apărătorului.

În principiu, jurisprudența pornește de la ideea că un apărător nu este de acord cu fapta clientului său, ceea ce înseamnă că nu este nici dispus să participe sub orice formă la rezultatele sau la beneficiile acesteia. În acest context se concluzionează că:

- este exclusă existența elementelor constitutive ale faptei în cazul în care este acceptat un onorariu în calitate de apărător în spețe penale,
- o spălare de bani poate fi presupusă numai în cazul unei intenții directe a apărătorului,
- funcția de apărător, desfășurată pentru obținerea unui onorariu pentru a-și desfășura activitatea, reprezintă o justificare.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care situații concrete de urmărire penală a avocaților în țara dumneavoastră sunt apreciate ca problematice de către dumneavoastră / organizația dumneavoastră? Care sunt necesitățile de modificare identificate de dumneavoastră la nivel legal sau în practica autorităților de urmărire penală?

Menționez cu plăcere în cadrul discuțiilor dintre noi că cel mai mare risc al avocatului este clientul său. Această concluzie este corectă în măsura în care avocatul, prin sprijinirea fără caracter doloziv a clientului său, devine ușor subiectul suspiciunii de implicare în calitate de complice al clientului său. „*Hindsight bias*” (termen provenit în principal din domeniul științelor economice, reprezentând „lipsa imparțialității” (*bias*) în raport cu examinarea ulterioară, ceea ce înseamnă dificultatea de a constata ulterior o împrejurare care ar fi putut exista anterior (sau nu)), conduce la afirmația ulterioară în sensul că avocatul nu ar fi trebuit doar să recunoască fapta sancționabilă a clientului său, ci că ar fi trebuit să o și recunoască în mod pozitiv. Limita între necunoașterea culpabilă și o eventuală cunoaștere dolozivă este o limită (prea) fină. Cu cât mai mare este ponderea răspunderii penale a clientului său, cu atât mai mare este riscul avocatului de a fi atras în siajul urmăririi penale a clientului său, în calitate de complice.

Cu toate acestea nu sunt identificate măsuri ale legiuitorului de natură să remedieze această situație. În cazul avocatului sunt aplicabile, la fel ca în cazul tuturor persoanelor, prevederile legale generale. Pentru practica urmăririi penale ar putea fi utilă obținerea în anumite situații a unei expertize din partea baroului competent, deoarece procurorii și judecătorii nu cunosc de regulă practica activității avocațiale. O astfel de expertiză ar putea fi de ajutor la identificarea limitei admise pentru activitatea avocațială până la limita admisibilității legale, fără o expunere la un risc prea mare de implicare într-o procedură de anchetă penală.

Tanja Brexl, Uniunea Avocaților din Germania
14 octombrie

2014

IRLANDA

Mai jos veți găsi răspunsurile noastre la întrebările din chestionar, care sperăm că vă vor fi utile.

1. Nu există dispoziții speciale pentru avocați în materie penală și nici derogări specifice. Atunci când sediul unui avocat este supus unei percheziții, materialele care fac obiectul obligației de păstrare a confidențialității nu pot fi confiscate. Clientul beneficiază de această obligație de păstrare a confidențialității într-o măsură mai mare decât avocatul.
2. Percheziția unei firme de avocatură este posibilă doar în baza unui mandat judiciar. Dificultăți clare apar atunci când se are în vedere confiscarea calculatoarelor, etc., întrucât acest lucru ar putea să afecteze mai mulți clienți. Probleme apar și în legătură cu soluționarea divergențelor privind măsura în care obligația de păstrare a confidențialității se aplică în mod adecvat sau nu.

Avocații sunt supuși acelorași reguli de protecție a datelor ca alți administratori.

3. În general, avocații sunt urmăriți în justiție, condamnați și trimiși la închisoare pentru încălcarea obligației de încredere față de clienți, ca urmare a sustragerii banilor clienților sau falsificării de documente cu scopul de a obține beneficii. De asemenea, avocații au fost urmăriți în justiție atunci când au fost vinovați de complicitate cu clienții lor pentru săvârșirea altor infracțiuni.

Nu există dispoziții speciale în legătură cu avocații care să permită incriminarea sau derogarea lor, printr-o excepție.

4. Directiva privind combaterea spălării banilor a fost implementată integral în această jurisdicție. Reprezintă o povară semnificativă pentru profesie, atât din punct de vedere al costurilor conformității, cât și al faptului că periclitează principiul confidențialității relației dintre client și avocat.

James MacGuill

MacGuill & Company

LUXEMBURG

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Care sunt dispozițiile legale speciale aplicabile în țara dumneavoastră cu privire la avocați?

În Marele Ducat Luxemburg nu există dispoziții legale speciale pentru avocați.

Aceștia sunt supuși prevederilor generale din Codul nostru Penal (*Code Penal*), precum și tuturor prevederilor de drept penal instituite prin diferite legi (*lois speciales*).

În ceea ce privește legislația în materia combaterii spălării de bani și a finanțării terorismului se subliniază că numai avocații supuși acestor prevederi pot face subiectul urmăririi penale datorită încălcărilor (i) obligațiilor de diligență în raport cu clienții, (ii) procedurilor interne adecvate și (iii) obligațiilor de declarare.

Avocații au obligația de a respecta aceste prevederi în măsura în care sunt implicați în beneficiul clienților lor la planificarea și efectuarea următoarelor tranzacții:

- i) Cumpărarea și vânzarea de imobile sau întreprinderi,
- ii) Administrarea de fonduri, titluri de valoare și alte elemente patrimoniale ale clientului,
- iii) Deschiderea sau administrarea de conturi bancare, de economisire sau de titluri de valoare,
- iv) Atragerea fondurilor necesare pentru constituirea, gestionarea sau administrarea de societăți,
- v) Constituirea, gestionarea, administrarea de societăți fiduciare, societăți comerciale sau structuri similare;

Care sunt privilegiile speciale de drept procesual penal în vigoare în țara dumneavoastră cu privire la avocați?

Nu există astfel de privilegii de drept procesual penal.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție

În ce condiții este permisă efectuarea măsurilor de percheziție la sediile birourilor de avocatură?

Este posibilă o astfel de percheziție în toate situațiile fără a necesita existența unui mandat de percheziție emis de către un judecător de instrucție cu privire la toate delictele sau infracțiunile flagrante. Această operațiune se poate efectua însă numai în prezența președintelui baroului, în sensul explicațiilor ulterioare.

În caz contrar este posibilă efectuarea măsurilor de percheziție la sediul biroului de avocatură numai în situația în care măsura respectivă este dispusă de către un judecător de instrucție în cadrul unei acțiuni penale. Aceasta din urmă se poate referi la avocat în mod direct ca făptuitor, co-făptuitor sau complice sau indirect ca terț, în măsura în care urmărirea penală se referă la unul dintre clienții săi.

Conform legii din 10 august 1991 cu privire la profesia de avocat, președintele baroului trebuie să fie prezent la perchezițiile în cadrul biroului de avocatură, în caz contrar existând posibilitatea declarării nulității acestora.

În opinia organizației pe care o reprezentați, aceste condiții sunt suficiente pentru a garanta protecția exercitării profesiei avocațiale?

În principiu da.

În ultimele 12 luni însă, în asociere cu punerea sub sechestru a datelor electronice din cadrul birourilor de avocatură, au fost identificate noi probleme care nu au fost reglementate până la acest moment și care demonstrează că aceste condiții, din perspective anumitor împrejurări, nu sunt suficiente în toate situațiile.

S-a realizat o procedură de anulare în fața primei și a celei de-a doua instanțe la care baroul a participat cu succes camera și care a contribuit la jurisprudență, aceasta având efecte deosebit de pozitive asupra procedurii la măsurile de percheziție la nivelul birourilor de avocatură, nu doar cu privire la ridicarea datelor electronice.

Din perspectiva noii jurisprudențe, baroul are în vedere elaborarea unui *modus operandi* (acesta este respectat deja *de facto*) cu toate autoritățile competente și adoptarea de garanții legale suplimentare pentru a evita sau a exclude eventuale „abuzuri” și pentru a defini care sunt datele electronice care pot fi puse sub sechestru sau ridicate, precum și procedura aplicabilă în acest sens.

În țara dumneavoastră este disponibilă o colectare preventivă a datelor (de exemplu crearea de baze de date) și care este regimul aplicat în acest context avocaților și altor reprezentanți ai branșelor cu obligația de respectare a secretului profesional?

În Luxemburg nu este disponibilă o astfel de colectare preventivă a datelor sau o creare a bazelor de date.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

Care sunt situațiile în care este angajată răspunderea penală a avocaților în cadrul activității în materia dreptului civil, de exemplu în contextul încasării abuzive de plăți, la urmărirea creanțelor nejustificate, constrângerea adversarilor, insulta / calomnia, fraudă legată de aspecte procedurale?

Avocații sunt supuși dispozițiilor generale din Codul Penal, precum și prevederilor din Codul de Procedură Penală. Încasarea abuzivă de plăți, în speță delapidarea fondurilor clienților, se sancționează penal. O astfel de delapidare a condus în anul 2014 la condamnarea penală a unui avocat care a fost exclus din barou încă din 2008.

Acesta a formulat apel, însă numai cu privire la durata sancțiunii (5 ani, din care numai 2 cu suspendarea condiționată a executării). Un alt avocat a fost condamnat de asemenea în anul 2014 ca urmare a delapidării fondurilor aparținând clienților.

Această hotărâre nu este încă definitivă.

În ceea ce privește insulta/calomnia, aceasta nu determină, conform articolului 452 din Codul nostru Penal, o urmărire penală în măsura în care este vorba despre „discursuri sau înscrisuri” (i) susținute sau prezentate în fața instanței, (ii) care se referă la speța litigioasă sau la părțile implicate în proces.

În cele din urmă, din punct de vedere teoretic este posibilă de asemenea răspunderea penală a avocaților în contextul unei fraude asociate aspectelor procedurale sau unei urmăriri de creanțe nejustificate, cu condiția ca aceștia să fi susținut în mod conștient și voit pe clienții lor în cadrul activităților ilegale întreprinse de aceștia.

Cum este definită limita complicității avocaților la săvârșirea de infracțiuni în cadrul activității de consultanță acordată de aceștia în țara dumneavoastră, în special cu privire la serviciile de consultanță în materia dreptului fiscal și al infracțiunilor fiscale?

Nu există prevederi specifice sau speciale cu privire la serviciile de consultanță în materia dreptului fiscal și al infracțiunilor fiscale.

În sensul prevederilor anterioare, avocații sunt supuși dispozițiilor generale ale Codul Penal, precum și ale Codului de Procedură Penală. Există astfel posibilitatea ca un avocat să fie urmărit penal ca făptuitor sau complice, și cu privire la serviciile de consultanță în materia dreptului fiscal și al infracțiunilor fiscale, în măsura în care va depăși limitele legale admise.

O complicitate din partea acestuia este verificată cu caracter general asemenea oricărui alt co-făptuitor sau complice. În măsura în care avocatul (I) a susținut conștient și intenționat clientul în cadrul operațiunilor ilegale întreprinse de acesta în domeniu pentru a-i oferi asistență în acest mod la încălcarea prevederilor legale și (ii) în situația în care condițiile prevăzute legal justifică o răspundere penală, există de asemenea posibilitatea condamnării acestuia în raport cu aceste împrejurări speciale.

4. Spălarea banilor

Cum s-a realizat punerea în aplicare în țara dumneavoastră a directivei UE privind spălarea banilor cu privire la avocați?

Transpunerea acestei directive s-a realizat prin legea din data de **12 noiembrie 2004**² și se referă numai la avocații:

a) sunt implicați în beneficiul clienților lor la planificarea și efectuarea următoarelor tranzacții:

- i) Cumpărarea și vânzarea de imobile sau întreprinderi,
- ii) Administrarea de fonduri, titluri de valoare și alte elemente patrimoniale ale clientului,
- iii) Deschiderea sau administrarea de conturi bancare, de economisire sau de titluri de valoare,
- iv) Atragerea fondurilor necesare pentru constituirea, gestionarea sau administrarea de societăți,
- v) Constituirea, gestionarea, administrarea de societăți fiduciare, societăți comerciale sau structuri similare;

b) sau efectuează în numele clientului lor sau în beneficiul acestuia tranzacții financiare și imobiliare, în măsura caracterului financiar al acestora

c) sau prestează unul dintre serviciile realizate de către prestatorii de servicii în beneficiul societăților și al societăților fiduciare

d) sau desfășoară activitatea de *Family office*

Punerea în aplicare este compatibilă cu secretul profesional?

În sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg, aceasta nu încalcă secretul profesional al avocaților, în măsura în care obligația de declarare se realizează conform prevederii legale³.

² Legea din 12 nov. 2004 privind combaterea spălării banilor și finanțarea activităților teroriste, cu modificările ulterioare.

³ Curtea Europeană a Drepturilor Omului: Hotărârea din data de 06.12.2012, MICHAUD / FRANȚA.

Care este practica urmăririi penale a avocaților cu privire la spălarea banilor?

Până în prezent, în Luxemburg a fost condamnat penal un singur avocat ca urmare a faptei de spălare de bani.

Cum apreciați acest aspect?

Avocatul a depășit cadrul legal existent și a acționat ilegal. În acest mod este explicabilă condamnarea sa.

În ce condiții există posibilitatea de sancționare a încasării de onorarii - în special în cadrul măsurilor de apărare în domeniul proceselor penale?

În cazul în care un avocat va încasa onorarii știind că sumele respective provin din fapte sancționate de legislația penală (delicte sau infracțiuni), poate fi sancționat penal pentru tănuire, în caz contrar pentru spălare de bani.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care situații concrete de urmărire penală a avocaților în țara dumneavoastră sunt apreciate ca problematice de către dumneavoastră / organizația dumneavoastră?

Cazurile care afectează cel mai puternic reputația profesiei sunt reprezentate de delapidarea fondurilor clienților sau chiar cele de înșelăciune (un caz).

Cu privire la delapidare mijloacelor financiare ale clienților, baroul din Luxemburg a încheiat o asigurare specială în beneficiul unor eventuali clienți prejudiciați în acest mod. Această asigurare este finanțată de toți avocații.

Până în prezent a fost condamnat un singur avocat ca urmare a săvârșirii unei fapte de spălare de bani, aceasta în asociere cu o cauză penală și fonduri destinate apărării clientului.

Care sunt necesitățile de modificare identificate de dumneavoastră la nivel legal sau în practica autorităților de urmărire penală?

Considerăm că există o necesitate de modificare sau perfecționare prin organizarea de cursuri de instruire și prin verificări realizate de către barou, pentru a evita astfel de situații.

Legea nu poate și nu trebuie să garanteze „imunitatea” în cauze penale.

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Deși doar avocații au în prezent dreptul să acționează ca avocați ai apărării în cauze penale, din iulie 2015 și consilierii juridici vor avea acest drept.

În general, avocații și consilierii juridici sunt supuși normelor privind răspunderea penală incluse în Codul Penal (CP) și dispozițiilor legislației în materie penală incluse în alte acte normative.

Dispozițiile Legii privind Baroul (LB) și ale Legii privind consilierii juridici (LCJ) prevăd, la articolele 7, respectiv 12, că avocații și consilierii juridici se bucură de aceeași protecție ca judecătorii și procurorii atunci când își îndeplinesc atribuțiile sau în legătură cu aceste atribuții. Această formulare a dispoziției poate să genereze concluzia falsă că aceste categorii profesionale sunt protejate printr-o imunitate materială și formală la același nivel ca judecătorii și procurorii.

Dispozițiile de mai sus stabilesc doar regula că avocații și consilierii juridici sunt protejați de dispozițiile specifice ale codului penal în legătură cu infracțiunile îndreptate împotriva funcționării instituțiilor publice, prevăzute în CP, precum infracțiunea împotriva integrității corporale a unui funcționar public.

Judecătorul sau procurorul nu pot fi privați de libertate fără acordul instanței disciplinare relevante. Un Președinte al Curții de Apel relevante, atunci când este vorba despre judecători, și o instanță disciplinară, atunci când este vorba despre procurori, pot să emită o decizie cu caracter obligatoriu pentru eliberarea imediată a judecătorului sau procurorului suspect. Nu există dispoziții speciale care permit avocaților sau consilierilor juridici să beneficieze de o imunitate largă.

Limitele reale ale imunității avocaților și consilierilor juridici sunt prevăzute la articolul 8 din LB și la articolul 11 din LCJ conform cărora avocații și consilierii juridici respectivi beneficiază de libertate de exprimare în limitele definite de sarcinile Baroului și dispozițiile legale relevante (sau de necesitatea relevantă, atunci când este vorba de consilieri juridici). În conformitate cu alineatul 2 al acestor două dispoziții, abuzul de libertate ce constă într-o insultă sau defăimare a unei părți la proces, a reprezentantului legal al acesteia sau a avocatului apărării, a administratorului desemnat, a martorului, a expertului instanței sau a traducătorului, ce face obiectul unei plângeri în baza unei acuzații împotriva avocatului poate atrage doar răspunderea disciplinară a acestuia, cu mențiunea că art. 11 alin. 2 din LCJ nu prevede un administrator numit sau un avocat al apărării.

Conform articolului 91 din LB și articolului 70² din LCJ, procedurile disciplinare se derulează în fața unei instanțe disciplinare competente. În conformitate cu articolul

81 din LB și articolul 65 din LCJ, aceste proceduri pot avea ca rezultat avertismente, observații, sancțiuni financiare, suspendarea pe o perioadă cuprinsă între 3 luni și 5 ani sau chiar revocarea dreptului de practicare a profesiei.

În conformitate cu art. 88 din LB și art. 70 din LCJ, posibilitatea de aplicare a unei sancțiuni disciplinare pentru o infracțiune menționată la articolul 8 alin. 2 din LB și la art. 11 alin. 2 din ALC expiră după 2 ani de la săvârșirea infracțiunii. În ceea ce privește alte sancțiuni disciplinare, acestea expiră după scurgerea a 5 ani.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție

În conformitate cu art. 6 din LB, avocatul are obligația de a păstra confidențialitatea fiecărei informații obținute în cadrul activității de asistență juridică. Această dispoziție corespunde art. 266 din Codul Penal (CP) conform căruia o persoană care, contrar dispozițiilor legale sau răspunderii asumate, dezvăluie sau folosește informațiile prezentate acesteia în legătură cu funcția sa, cu activitatea profesională, publică, socială, economică sau educațională prestată, este pasibilă de pedeapsă constând în amendă, limitarea libertății sau maximum 2 ani de închisoare.

În conformitate cu art. 178 din Codul de Procedură Penală (CPP), un avocat al apărării nu poate fi interogat ca martor în legătură cu faptele care i-au fost dezvăluite pe parcursul asistenței juridice oferite sau administrării unui caz specific.

Conform art. 180 din CPP, un avocat poate fi audiat ca martor doar în anumite împrejurări (doar în interesul justiției și atunci când anumite împrejurări care sunt de interes deosebit într-un caz nu pot fi determinate prin alte dovezi). Această excludere nu vizează avocații apărării în conformitate cu art. 178 din CPP și nu aduce atingere dispoziției respective.

Aceste norme reprezintă fundamentul restricțiilor privind procedurile aplicate de poliție și procurori atunci când efectuează o percheziție în biroul unui avocat.

În cazul în care un avocat este suspect într-o procedură penală, procedura menționată mai sus nu se aplică dacă informațiile cuprinse în document sunt prevăzute ca fiind „informații clasificate” sau „informații confidențiale” sau se referă la un secret juridic profesional (secretul avocaților). Atunci când aceste documente sunt personale, procedura menționată mai sus nu se aplică dacă avocatul este posesorul, autorul sau destinatarul acestor informații.

Atunci când un avocat declară că documentele specifice cuprind informații asociate îndeplinirii funcției de avocat al apărării, poliția sau procurorul nu pot să descopere conținutul acestora nici prin transmiterea documentelor la o instanță în vederea evaluării.

Acest lucru demonstrează importanța pe care legiuitorul polonez o acordă protejării secretului juridic profesional în special în cazul prestării serviciilor de apărare în procedurile penale.

În conformitate cu alineatul 20 din Codul de Etică al Avocaților, în cazul unei percheziții planificate, efectuate de către poliție sau procuror la sediul sau domiciliul avocaților, poliția sau procurorul are obligația de a solicita prezența unui reprezentant al unui organism autonom al avocaților (Baroul) al cărui rol este de a supraveghea dacă nu se încalcă regula privind secretul juridic profesional.

Deși au existat exemple controversate care au implicat percheziția birourilor avocaților, obiecțiile baroului s-au axat pe îndeplinirea procedurii legale în legătură cu o astfel de percheziție, și nu pe dispozițiile ca atare.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

În unele situații, unui avocat sau unui consilier juridic (denumiți împreună „avocat”) i se poate atrage răspunderea penală pentru acțiunile întreprinse ca reprezentant legal.

După cum s-a menționat la punctul 1, avocaților li se poate atrage răspunderea penală în conformitate cu normele generale ale CP și dispozițiile relevante ale legislației în materie penală prevăzute în alte acte normative.

Excepția de la regula menționată mai sus a fost prevăzută în LB și LCJ în legătură cu imunitatea materială în ceea ce privește defăimarea și insulta, prezentate și la punctul 1.

Răspunderea unui avocat pentru acțiunea sa de a susține sau încuraja săvârșirea unor infracțiuni este o chestiune ce ține de limitele în care un avocat poate să influențeze direcția apărării clienților săi.

Conform dispozițiilor CPP (art. 86 din CPP) și Codului Penal și Fiscal (CPF) (art. 125 din CPF), avocatul apărării într-o procedură penală poate să întreprindă acțiuni în fața unei instanțe doar în beneficiul clientului său (urmărit penal sau acuzat). Codurile deontologice prevăd, de asemenea, că acțiunile avocatului derulate pe parcursul îndeplinirii atribuțiilor sale profesionale trebuie să aibă ca scop apărarea intereselor clienților săi.

Clientul din cadrul procedurilor penale nu are obligația de a prezenta dovezi ale nevinovăției. De asemenea, nu este răspunzător din punct de vedere penal pentru că a oferit explicații înșelătoare sau neadevărate dacă i se solicită să își exercite dreptul la apărare.

Un avocat nu are obligația de a ajuta instanța și procurorul să descopere adevărul material, prin urmare în cazul în care un client își prezintă apărarea în neconcordanță cu adevărul material, avocatul are dreptul să susțină declarațiile neadevărate ale clientului său chiar și atunci când este conștient de caracterul îndoielnic al acestora. O atitudine diferită a avocatului ar reprezenta o încălcare a dispozițiilor menționate mai sus din CPP, CPF și Codul Deontologic al avocaților.

Riscul cu care avocații se confruntă cel mai frecvent în ceea ce privește atragerea răspunderii penale constă în instigarea clientului să depună mărturii false (art. 233 din CP).

În conformitate cu dispozițiile art. 8 din CPP, o persoană vinovată de instigare este o persoană care încurajează o altă persoană să săvârșească o acțiune penală. Instigarea are loc doar cu intenția directă a autorului.

Putem să ne imaginăm o situație în care un client dorește să prezinte o anumită direcție a apărării care îl expune unui risc mai mare de a fi sancționat, de exemplu atunci când un client care a comis o infracțiune intenționează să prezinte circumstanțele reale ale faptei sale penale, iar avocatul instigă intenționat clientul să își schimbe mărturia și să prezinte fapte neadevărate în fața instanței. O astfel de situație stabilește limitele influenței avocaților în ceea ce privește direcția procedurii de apărare a clienților săi. Un avocat nu poate să își consilieze clientul să dea declarații false în fața instanței în cazul în care acest client nu intenționează să își exercite dreptul la apărare. Așadar, avocatul nu este obligat să formuleze obiecții în legătură cu declarațiile false ale clientului său, însă nici nu are dreptul să declanșeze aceste declarații false.

4. Spălarea banilor

Directiva 2005/60/CE din 26 octombrie 2005 (Directiva) a fost pusă în aplicare prin Legea din 16 noiembrie 2000 privind prevenirea practicilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului (Legea). De asemenea, implementarea a introdus unele modificări ale LB, adăugând, la norma generală privind secretul juridic profesional prevăzut la art. 6 din LB, o excludere care prevede că această regulă nu aduce atingere obligațiilor de informare prevăzute de lege.

Conform legii, Inspectorul General pentru Informații Financiare (Inspectorul General) este autoritatea care obține, prelucrează și analizează informațiile obținute de la „instituțiile obligate”, în această noțiune fiind incluși avocați, consilieri juridici, notari, avocați de drept internațional, auditori legali și consultanți fiscali (denumiți împreună „instituții obligate”).

Legea introduce diferite obligații pentru aceste instituții în legătură cu procedurile de combatere a spălării de bani, însă doar foarte puține dintre acestea sunt aplicabile avocaților.

Conform art. 8 din lege, „instituțiile obligate” care efectuează o tranzacție pentru un client au obligația de a înregistra tranzacția dacă, în anumite împrejurări, se poate considera că aceasta are legătură cu spălarea banilor sau finanțarea terorismului, indiferent de valoarea acesteia (tranzacții suspecte). Regulamentul Ministerului de Finanțe din 21 septembrie 2001 descrie formatul registrului tranzacțiilor și modul de furnizare a informațiilor colectate în acesta către Inspectorul General.

Registrul ar trebui ținut de „instituțiile obligate” pe o perioadă de 5 ani începând din prima zi a anului următor celui în care a fost înregistrată o tranzacție suspectă.

Încheierea unei tranzacții conform legii trebuie să fie recunoscută drept executarea ordinului clienților în legătură cu transferul de numerar sau echivalent de numerar sau transferul de active. Activitățile obișnuite de asistență juridică precum reprezentare în instanță, întocmirea unei opinii juridice, întocmirea unui contract sau oferirea de consultanță juridică nu înseamnă efectuarea unei tranzacții.

„Instituțiile obligate” care nu efectuează „tranzacții suspecte” personal, ci doar participă la aceste tranzacții sau dispun de informații în legătură cu acestea încalcă obligația de înregistrare a unei „tranzacții suspecte” prin faptul că nu înregistrează tranzacția în cazul în care au cunoștință sau ar trebui să aibă cunoștință de încheierea acesteia, cu excepția avocaților, consilierilor juridici și avocaților de drept internațional.

Avocații, consilierii juridici și avocații de drept internațional au obligația de a înregistra tranzacția doar atunci când oferă asistență juridică în legătură cu planificarea sau efectuarea unor „tranzacții suspecte” referitoare la:

- a) Cumpărarea sau vânzarea de proprietăți imobiliare;
- b) Administrarea numerarului, titlurilor de valori sau activelor;
- c) Deschiderea conturilor sau administrarea acestora;
- d) Administrarea contribuțiilor sau contribuțiilor suplimentare la capitalul social, organizarea contribuției pentru deschiderea sau administrarea companiilor;
- e) Inițierea sau administrarea activităților comerciale sub alte forme.

Ținând seama de cele menționate mai sus, merită subliniat faptul că aceste trei categorii de profesii nu au obligația de a înregistra „tranzacțiile suspecte” în cazul în care nu efectuează tranzacțiile personal. Această excludere se aplică profesilor în cauză chiar și în perioada în care oferă asistență sau consiliere juridică atunci când reprezentanții lor au conștiință sau ar trebui să aibă cunoștință de o „tranzacție suspectă” în cazul în care aceste tranzacții nu se înscriu în categoria tranzacțiilor enumerate la punctele a) – e) de mai sus.

Spre deosebire de alte entități, domeniul de aplicare a măsurilor de securitate care ar trebui introduse în temeiul Legii este mult mai restrâns pentru avocați, consilieri juridici și avocați de drept internațional, aceștia având doar obligația de a verifica

identitatea clienților prin verificarea registrelor publice (registrelor comerciale) sau a datelor de identificare personale înainte de a încheia un contract sau o tranzacție cu un client.

Aceste trei categorii sunt exonerate de obligația de a introduce procedurile de combatere a spălării banilor sau de a desemna persoane responsabile de administrarea acestor proceduri. De asemenea, acestea sunt exonerate de obligația de a aplica măsuri de securitate mai stricte în legătură cu clienții despre care se consideră că prezintă un risc ridicat de a derula activități de spălare a banilor sau finanțare a terorismului, cu excepția persoanelor expuse politic (în legătură cu care ar trebui să aplice măsurile de securitate adecvate pentru a stabili sursa activelor transferate în cadrul „tranzacției suspecte”).

În conformitate cu articolul 11 din lege, „instituțiile obligate” sunt nevoite să furnizeze Inspectorului General, în cel mai scurt termen, informații privind „tranzacțiile suspecte”, personal sau prin intermediul organismului autonom relevant în cazul în care acest organism a adoptat proceduri și reglementări corespunzătoare în acest sens, cu o excepție importantă în privința avocaților, consilierilor juridici, avocaților de drept internațional, auditorilor legali și consultanților fiscali care reprezintă un client în baza unei procuri în legătură cu procedurile juridice în curs sau oferă consultanță juridică în scopul acestor proceduri.

În conformitate cu art. 15 din lege, „instituțiile obligate” care cunosc intenția clienților de a efectua o tranzacție ce reprezintă finanțare a terorismului sau spălare de bani în sensul CP (dispozițiile art. 165a și 299 din CP) sunt obligate să pună la dispoziția inspectorului general informații referitoare la aceste tranzacții.

În conformitate cu art. 13a, „instituțiile obligate” sunt nevoite, de asemenea, să pună la dispoziția inspectorului general, la cererea scrisă a acestuia, informații privind tranzacțiile, după cum se prevede în Lege.

Tribunalul Constituțional din Polonia a reținut, în încheierea din 2 iulie 2007, identificată K 41/05, că dispozițiile articolelor 11, 13a și 16 sunt în concordanță cu libertățile constituționale precum protecția libertății și protecția secretului corespondenței în măsura în care aplicarea acestor dispoziții nu vizează situațiile în care „instituțiile obligate” care oferă consultanță juridică determină situația juridică a unui client sau prestează alte servicii în legătură cu o procedură juridică.

Informațiile puse la dispoziția inspectorului general ar trebui să constea în: data tranzacției, datele obținute din registre publice sau datele de identificare ale părților la tranzacție, conturile bancare ale părților la tranzacție și motivele pentru care tranzacția a fost considerată „suspectă” de către „instituția obligată”.

În conformitate cu art. 29 din lege, pe parcursul procesului de furnizare, către Inspectorul General, a informațiilor menționate mai sus privind „tranzacțiile

suspecte”, este exclusă aplicarea normelor referitoare la secretul juridic profesional. De asemenea, Inspectorul General poate să efectueze controale în biroul avocaților, iar controlorul desemnat de Inspectorul General beneficiază de protecția acordată funcționarilor publici conform Codului Penal (CP).

Spre deosebire de alte țări, Polonia a aplicat imediat dispozițiile directivelor privind combaterea spălării banilor, ceea ce a generat foarte multe controverse în rândul avocaților polonezi, de exemplu în legătură cu definiția largă a unei „tranzacții suspecte”. Deși normele enunțate în lege ar putea genera anumite preocupări în legătură cu posibila încălcare a regulii privind secretul juridic profesional, se pare că aceste preocupări pot avea legătură cu cazurile puțin probabile în care avocații, de exemplu, acționează ca instituții financiare, respectiv efectuează tranzacțiile personal. În plus, chiar dacă avocații, consilierii juridici și avocații de drept internațional au obligația de a înregistra tranzacții atunci când oferă asistență juridică doar în cazurile prevăzute la punctele a) – e) de mai sus, norma stabilită la art. 11 din lege protejează regula secretului profesional prin excluderea acestor categorii profesionale (în afara auditorilor legali și a consultanților juridici) de la obligația de raportare față de Inspectorul General.

Acceptarea onorariilor de către avocați se poate sancționa în conformitate cu normele generale ale CP, respectiv art. 299 din CP (Spălarea banilor) – 6 luni – 8 ani. Această infracțiune poate fi comisă doar în mod voit, cu mențiunea că acest lucru implică atât o intenție directă, cât și o intenție indirectă în cazul în care avocatul acceptă sume de bani ce provin dintr-o infracțiune.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

După cum s-a menționat deja la art. 180 din CPP, avocatul poate fi audiat ca martor doar în circumstanțe speciale (doar în interesul sistemului judiciar și atunci când este posibil ca anumite situații de interes deosebit într-un anumit caz să nu poată fi stabilite printr-un alt mijloc de probă) cu restricția impusă la art. 178 din CPP, conform căreia avocatul apărării într-o procedură penală nu poate fi audiat ca martor în legătură cu faptele care i-au fost aduse la cunoștință în perioada în care a oferit asistență juridică sau a administrat un anumit caz.

Dispoziția de la articolul 6 din LB precizează că un avocat are obligația de a păstra în condiții de confidențialitate fiecare informație obținută pe parcursul acordării de asistență juridică. Încălcarea acestei norme poate genera inițierea procedurilor disciplinare, în conformitate cu LB.

Aceste dispoziții generează motive de îngrijorare în situațiile în care avocații sunt somați de instanță să depună mărturie în legătură cu circumstanțele care nu intră sub incidența art. 178 din CPP, însă intră sub incidența normei prevăzute la art. 6 din LB.

În această situație, avocatul care a fost exonerat de obligația de păstrare a secretului juridic profesional este expus riscului de a i se atrage răspunderea disciplinară conform LB și de a fi urmărit în justiție.

Baroul consideră că art. 6 din LB impune unui avocat să păstreze confidențialitatea nu doar în legătură cu faptele care i-au fost dezvăluite în perioada în care a avut rolul de avocat al apărării într-o procedură penală, ci și în legătură cu toate informațiile care i-au fost dezvăluite în perioada în care a oferit asistență juridică.

Ad. 1 Dispozițiile privind avocații:

Codul de procedură penală din 6 iunie 1997

Art. 81 O persoană autorizată conform dispozițiilor Legii privind Baroul poate fi avocat al apărării într-o procedură penală.

Începând cu 1 iulie 2015:

Art. 81 O persoană autorizată conform dispozițiilor Legii privind Baroul și Legii privind consilierii juridici poate fi avocat al apărării într-o procedură penală.

Art. 178 Următoarele persoane nu pot fi audiate ca martori:

1. Avocatul apărării într-o procedură penală sau avocatul care acționează în conformitate cu art. 245 § 1 în legătură cu faptele care i-au fost dezvăluite atunci când a oferit consultanță juridică sau a administrat un caz.
2. Preotul, în legătură cu faptele dezvăluite în timpul confesiunii

Legea privind Baroul din 28 mai 1982:

Art. 8. 1. Pe parcursul îndeplinirii atribuțiilor profesionale și în legătură cu acestea, avocatul dispune de libertate de exprimare în limitele definite de sarcinile baroului și dispozițiile legale relevante.

2. Abuzul de libertate constând într-o insultă sau defăimare ce face obiectul urmăririi în justiție ca urmare a unei acuzații private formulate de una dintre părțile la procedură, reprezentantul legal al acesteia sau un avocat al apărării, administrator desemnat, martor, expert al instanței sau traducător poate atrage doar răspunderea disciplinară.

Legea privind consilierii juridici din 6 iulie 1982:

Art. 11

1. Pe parcursul îndeplinirii atribuțiilor profesionale și în legătură cu acestea, consilierul juridic dispune de libertate de exprimare în limitele definite de sarcinile baroului și necesitatea relevantă.

2. Abuzul de libertate constând într-o insultă sau defăimare ce face obiectul urmăririi în justiție ca urmare a unei acuzații private formulate de una dintre părțile la procedură, reprezentantul legal al acesteia, un martor, un expert al instanței sau un traducător poate atrage doar răspunderea disciplinară.

PORTUGALIA

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Încălcarea obligației de păstrare a secretului juridic de către avocații dintr-o jurisdicție portugheză constituie infracțiune în conformitate cu **articolul 195** din Codul Penal Portughez (**CODUL PENAL**)⁴. Dispoziția relevantă prevede următoarele:

Articolul 195

Încălcarea obligației de păstrare a secretului profesional

Orice persoană care dezvăluie secretul altei persoane, fără a avea acordul acesteia, în condițiile în care a aflat secretul respectiv datorită situației, meseriei, postului, profesiei sau ocupației sale, este sancționată cu cel mult un an de închisoare sau cu amendă de maximum 240 de zile.

În Portugalia, avocații nu dispun de niciun fel de privilegii speciale în cadrul procedurilor penale. În plus, în conformitate cu **articolul 135** din Codul portughez de procedură penală⁵ (**CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ**), secțiunea „Secretul profesional”, avocații au, în general, obligația de a proteja secretul juridic și în această calitate sunt scutiți de obligația de a depune mărturie:

Articolul 135

Secretul profesional

1 – Preoții sau reprezentanții unei confesiuni, precum și avocații, medicii, jurnaliștii, membrii instituțiilor de credit și toate celelalte persoane cărora legea le permite sau le impune să respecte secretul profesional pot fi derogați de la obligația de a depune mărturie în legătură cu faptele care intră sub incidența obligației de păstrare a secretului profesional.

2 – În cazul în care există îndoieli întemeiate în legătură cu legitimitatea derogării, autoritatea judiciară în fața căreia a fost invocată derogarea derulează anchetele necesare. În cazul în care, după investigație, se constată că derogarea nu este legitimă, autoritatea dispune sau solicită instanței să solicite martorului să depună mărturie.

3 – În cadrul unei autorități de nivel superior față de instanța în care a fost invocată derogarea - în cazul în care derogarea a fost contestată în fața Curții Supreme de

⁴ Decretul-lege 48/957 din 15 martie 1995, modificat.

⁵ Decretul-lege 78/87 din 17 februarie 1987, modificat.

Justiție – secțiile penale pot stabili, în plen, că martorul va depune mărturie fără a lua în considerare obligația de păstrare a secretului profesional, ori de câte ori acest lucru este justificat, conform principiului interesului prevalent, ținând seama, în special, de nevoia de a deține probe pentru a afla adevărul, gradul de gravitate al infracțiunii și necesitatea de a proteja activele legale. Intervenția este dispusă de către judecător, din oficiu sau la cerere.

4 - În cazurile prevăzute la alineatele 2 și 3 de mai sus, autoritatea judiciară sau instanța emite hotărârea după audierea organismului profesional reprezentativ obligat să păstreze secretul profesional, conform termenilor și în sensul legii care se aplică acestui organism.

Obligația de păstrare a secretului juridic se aplică și pentru sediul firmelor de avocatură, întrucât **Art. 180, alineatul (2)** din Codul de Procedură Penală prevede, în ceea ce privește perchezițiile ce trebuie efectuate, *printre altele*, la firmele de avocatură, că:

2 – În cazurile menționate la alineatul anterior, este interzisă, sub sancțiunea nulității, confiscarea documentelor care intră sub incidența obligației de păstrare a secretului profesional sau secretului medical, cu excepția cazului în care documentele respective constituie în sine obiectul sau elementul unei infracțiuni.

În acest context, **articolul 117 alineatul (5) din Codul de Procedură Penală** stabilește:

Percheziția la sediul unui birou de avocatură sau într-o clinică medicală trebuie supravegheată de către un judecător, sub sancțiunea nulității, acesta având obligația de a anunța în prealabil președintele consiliului local al Baroului Portughez sau al Asociației Portugheze a Medicilor, pentru ca prezența sa sau a unui delegat să fie permisă.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție

Ca urmare a dispozițiilor Codului De Procedură Penală menționate la Articolul 1., *supra*, Statutul Baroului din Portugalia⁶ („*Estatuto da Ordem dos Advogados*”) (**Statutul**) se aplică și percheziției la sediile firmelor de avocatură.

Articolul 70 din Statut prevede că percheziționarea unei firme de avocatură este permisă cu condiția ca aceasta să fie dispusă și supravegheată de un judecător. Cu toate acestea, judecătorul trebuie să convoace în prealabil avocatul supus percheziției, precum și președintele consiliului districtual, președintele delegației sau delegatul Baroului pentru a fi prezenți în momentul efectuării percheziției.

⁶ Legea 15/2005 din 26 ianuarie 2005, modificată.

În ceea ce privește confiscarea judiciară a documentelor avocaților, **articolul 71** din Statut prevede următoarele:

Confiscarea documentelor

1 – Corespondența referitoare la exercitarea profesiei, indiferent de forma acesteia, nu poate fi confiscată.

2 – Această interdicție se extinde asupra corespondenței dintre avocat și persoana care l-a angajat sau a intenționat să îl angajeze și i-a solicitat opinia juridică, chiar dacă această opinie nu a fost acordată încă sau avocatul și-a exprimat refuzul de a acorda opinia.

3 – Instrucțiunile și informațiile scrise privind obiectul întâlnirii, mandatului sau opiniei juridice solicitate sunt incluse în termenul „corespondență”.

4 – În cazul în care corespondența se referă la o faptă penală de care a fost acuzat avocatul, interdicția menționată anterior nu se aplică.

În acest context, în conformitate cu **articolul 179 (3)**, fostul VI, articol 180 (3) din Codul De Procedură Penală:

3 – Judecătorul care a dispus sau autorizat procedura, dacă este prima persoană ce cunoaște conținutul corespondenței confiscate și constată că această corespondență este relevantă ca element probatoriu, ar trebui să o includă în procedura de urmărire penală; în caz contrar, o returnează proprietarului, iar corespondența respectivă nu poate să fie folosită ca element probatoriu, judecătorul având obligația de a respecta secretul profesional în legătură cu faptele pe care le-a aflat și care nu prezintă interes ca mijloc de probă.

Ținând seama de cele de mai sus, garanțiile prevăzute în legislația portugheză în ceea ce privește percheziția și confiscarea documentelor la sediile firmelor de avocatură par adecvate și suficiente pentru a menține protecția avocaților și independența acestora față de clienți și autoritățile judiciare.

În ceea ce privește măsurile preventive ale firmelor de avocatură, a se consulta, de asemenea, ARTICOLUL 4, *infra*.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

STATUTUL stabilește mai multe reguli privind etica profesională a avocaților în relația lor cu clienții, instanțele și comunitatea. Normele profesionale subliniază datoria avocatului de a respecta legea și justiția și scot în evidență rolul tehnic independent pe care îl are avocatul față de clienți. Așadar, în interacțiunile cu clienții și alte profesii juridice, avocații trebuie să respecte mai multe obligații și reguli deontologie (în legătură cu aspecte precum independență, integritate personală,

confidențialitate, conflict de interese, fondurile clienților și conduita în instanță) care, în cazul în care sunt încălcate, pot atrage răspunderea disciplinară.

În ceea ce privește infracțiunile, unul dintre comportamentele ilegale imputat în mod tradițional avocaților este *defăimarea*, însă principiul general apărut de instanțe constă în faptul că, prin natura profesiei, avocații se bucură de o marjă de libertate considerabilă în legătură cu strategiile lor procedurale și de apărare. Sistemul judiciar acceptă, de obicei, o dezbatere verbală și scrisă energică între părțile adverse, existând, însă, limite, în ceea ce privește intensitatea confruntării.

Prin urmare, dacă avocatul folosește expresii care afectează onoarea, reputația și renumele unei persoane, iar exprimarea este considerată inutilă pentru apărarea cauzei, avocatul poate fi acuzat de *defăimare* conform articolului 180 din Codul Penal.

Articolul 180 - Defăimarea

1. *Orice persoană care se adresează unui terț, acuzându-l, chiar dacă doar la nivel de suspiciune, de o faptă care îi lezează onoarea și considerația, sau repetă această acuzație sau opinie, poate fi pedepsită cu maximum 6 luni de închisoare sau cu o amendă de până la 240 de zile.*

2. *Comportamentul nu trebuie sancționat dacă:*

- a) *Acuzația este adusă cu scopul îndeplinirii intereselor legitime; și*
- b) *Agentul dovedește că acuzația este adevărată și că a avut motive temeinice să o considere reală, cu bună credință.*

3. *Fără a aduce atingere dispozițiilor de la articolul 31 alineatul 2 literele (b), (c) și (d), alineatul anterior nu se aplică atunci când acuzația se referă la un fapt referitor la viața privată personală și a familiei.*

4. *Buna credință menționată la litera (b) de la alineatul 2 este exclusă atunci când agentul nu respectă obligația de informare, impusă de circumstanțele cauzei, în legătură cu adevărul acuzației.*

Defăimarea agravată este săvârșită atunci când comportamentul respectiv, prevăzut la articolul 180 alineatul (1) din Codul Penal, este manifestat, de exemplu, împotriva unui judecător, procuror, avocat, martor sau jurat, în cadrul îndeplinirii atribuțiilor sau ca urmare a acestora – vide, hoc sensu, conform articolelor 184 și 132 (2.1) din Codul Penal. În acest din urmă caz, sancțiunea prevăzută la articolul 180 este extinsă la nivelul mediu între limitele minime și maxime.

4. Spălarea banilor

Prin Legea 25/2008 din 5 iunie 2008, modificată (**Legea 25/2008**), Portugalia a aplicat la nivel național (01) Directiva 2005/60/CE privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării de bani și finanțării terorismului; și (02) Directiva 2006/70/CE care prevede măsurile de punere în aplicare a Directivei 2005/60/CE.

Articolele 6, 9, 12 și 16 din Legea 25/2008 impune cerințe privind derularea programelor de măsuri prealabile, inclusiv de către firmele de avocatură. Dispozițiile relevante sunt menționate mai jos.

Articolul 7 - Atribuții

Entitățile în cauză au obligația ca, pe parcursul activității lor, să îndeplinească următoarele obligații generale:

- a) *Obligația de identificare;*
- b) *Obligația de diligență;*
- c) *Obligația de refuz;*
- d) *Obligația de conservare;*
- e) *Obligația de examinare;*
- f) *Obligația de comunicare;*
- g) *Obligația de abținere;*
- h) *Obligația de colaborare;*
- i) *Obligația de păstrare a secretului profesional;*
- j) *Obligația de control;*
- k) *Obligația de formare.*

Articolul 9 - Obligația de diligență

1. *Pe lângă identificarea clienților, reprezentanților și beneficiarilor reali, entitățile în cauză ar trebui:*

- a) *să aplice măsurile adecvate pentru a înțelege structura de proprietate și control a clientului, atunci când acesta este o persoană juridică sau o instituție juridică;*
- b) *să obțină informații privind scopul avut în vedere și natura relației de afaceri;*

- c) să obțină informații, atunci când profilul de risc al clientului sau caracteristicile tranzacției justifică acest lucru, în legătură cu originea și destinația fondurilor care se înscriu în sfera unei relații comerciale sau fac parte din derularea unei tranzacții ocazionale;
- d) să monitorizeze permanent relația de afaceri pentru a asigura că tranzacțiile respective corespund cunoștințelor pe care entitatea le deține despre activitățile și profilul de risc al clientului;
- e) să mențină la zi informațiile obținute pe parcursul relației comerciale.

2. Aceste proceduri se aplică atât clienților noi, cât și clienților existenți, în mod regulat și în funcție de nivelul de risc existent.

Articolul 12 - Obligația de diligență consolidată

1. Fără a aduce atingere dispozițiilor de la articolele 7 și 9, entitățile în cauză ar trebui să aplice măsuri suplimentare de diligență în relația cu clienții și în tranzacțiile care, prin natura sau caracteristicile lor, pot să evidențieze un risc crescut de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

2. Măsurile suplimentare se aplică întotdeauna tranzacțiilor efectuate la distanță și în special celor care pot să favorizeze protejarea anonimatului, tranzacțiilor derulate cu persoane expuse politic și care locuiesc în afara teritoriului național, tranzacțiilor ce implică corespondența bancară cu instituțiile de credit înregistrate în țări terțe și oricăror altor tranzacții indicate de autoritățile de supraveghere și inspecție din sectorul respectiv, cu condiția ca acestea să fie autorizate prin lege în acest sens.

3. Fără a aduce atingere reglementărilor emise de autoritățile competente, în cazurile în care tranzacția are loc fără prezența clientului sau a reprezentantului său, verificarea identității poate fi completată prin unul dintre următoarele mijloace:

a) Documente sau informații suplimentare considerate adecvate pentru verificarea sau constatarea datelor furnizate de client, respectiv de către o entitate financiară;

b) Efectuarea primei plăți în legătură cu tranzacția, printr-un cont deschis în numele clientului la o instituție de credit.

4. În ceea ce privește relațiile comerciale sau tranzacțiile ocazionale cu persoane expuse politic din afara teritoriului național, entitățile în cauză ar trebui:

a) să dispună de proceduri adecvate bazate pe risc, pentru a stabili dacă respectivul client poate fi considerat persoană expusă politic;

- b) să obțină autorizarea de la nivelul imediat superior ierarhic înainte de a stabili relații comerciale cu acești clienți;
- c) să adopte măsurile necesare pentru a stabili sursa averii și sursa fondurilor implicate în relația comercială sau în tranzacție;
- d) să asigure monitorizarea suplimentară a relației de afaceri.

5. Regimul prevăzut la alineatul anterior ar trebui să se aplice permanent oricărei persoane care, deși nu are statutul de persoană expusă politic, prezintă un risc crescut de a efectua activități de spălare a banilor și finanțare a terorismului, din cauza profilului său sau naturii tranzacțiilor derulate.

Articolul 16 - Obligația de comunicare

1. Entitățile în cauză ar trebui să informeze imediat, din proprie inițiativă, Avocatul-general al Republicii și Unitatea de Informații Financiare ori de câte ori știu, bănuiesc sau au suficiente motive de a bănui că a fost derulată o tranzacție susceptibilă de a reprezenta o infracțiune de spălare de bani sau finanțare a terorismului sau a avut loc o tentativă de derulare a unei astfel de tranzacții.

2. Informațiile furnizate conform alineatului anterior pot fi folosite doar în cadrul procedurii penale, iar identitatea persoanei care a furnizat aceste informații nu poate fi dezvăluită niciodată.

În sfârșit și în special pentru avocați, articolul 58 identifică sancțiunile aplicabile juriștilor în cazul în care aceștia nu își respectă atribuțiile și obligațiile stabilite în legătură cu regimul spălării de bani și finanțării terorismului.

Articolul 58 - Încălcări comise de avocați

1. Încălcarea, de către un avocat, a obligațiilor stabilite în prezenta lege are ca rezultat inițierea procedurii disciplinare de către Baroul Portughez cu respectarea termenilor generali, conform Statutului Baroului Portughez.

2. Sancțiunile disciplinare aplicabile sunt:

- a) Amendă între 2.500 și 250.000 euro;
- b) Suspendare pe o perioadă de maximum 2 ani;
- c) Suspendare pe o perioadă mai mare de 2 ani și mai mică de 10 ani;
- d) Eliminare.

3. Atunci când se analizează aplicarea sancțiunilor, precum și suma și nivelul acestora, ar trebui să se ia în considerare severitatea încălcării atribuțiilor de către

avocat, în baza prevederilor acestei legi, având ca referință criteriile stabilite la articolul 126 din Statutul Baroului Portughez.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Cadrul juridic portughez este cuprinzător și exhaustiv în ceea ce privește reglementarea activităților avocaților, în special prin normele orizontale din CODUL PENAL și normele specifice aplicabile profesiei și consacrate în Statutul Baroului Portughez. Totuși, o problemă permanentă ce trebuie abordată în legătură cu funcționarea sistemului judiciar este durata procedurilor, considerate a reprezenta un „proces judiciar foarte lent”⁷, deși această durată este esențială pentru funcționarea adecvată și corectă a economiei, în special prin faptul că ar contribui la creșterea eficienței sistemului judiciar și soluționarea rapidă a cauzelor, inclusiv a procedurilor penale împotriva avocaților. Astfel, conform datelor Curții Europene a Drepturilor Omului privind perioada 1959 – 2013, aproape jumătate dintre cazurile în care Portugalia a încălcat Convenția Europeană au avut ca obiect durata procedurilor⁸. În acest context și pentru a îmbunătăți funcționarea sistemului judiciar portughez, noile acte legislative privind harta reformelor în justiție care consolidează alocarea eficientă a resurselor, crearea unor sinergii și celeritatea proceselor au intrat în vigoare în 2014 (Legea 62/2013 din 26 august și Decretul-lege 49/2014 din 27 martie), iar în 2013, Codul portughez de procedură civilă a fost, de asemenea, supus unei revizuirii profunde în scopul simplificării procesului judiciar (Legea 41/2013, 26 iunie 2013).

Carlos Botelho Moniz (*partener la Moraes Leitão, Glvão Teles, Soares da Silva*)

⁷ Raportul FMI "Portugal: Second Review under the Extended Arrangement", Section D. Structural Reform, at page 17 - document available and accessed at <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11363.pdf>.

⁸ Mai exact, 112 cazuri din 271 – vezi http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2013_ENG.pdf

ROMÂNIA

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Ce prevederi speciale ale legislației penale se aplică avocaților din țara dvs.? Care sunt privilegiile speciale de care pot beneficia avocații la judecarea unor cauze penale? Vă rugăm să puneți la dispoziția tuturor participanților traducerea în limba engleză a celor mai importante prevederi.

Răspuns:

a. Codul penal (cu modificările din 2014)

Art. 279 (1) Amenințarea, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte ori omorul, săvârșite împotriva unui judecător sau procuror aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu jumătate.

(2) Săvârșirea unei infracțiuni împotriva unui judecător sau procuror ori împotriva bunurilor acestuia, în scop de intimidare sau de răzbunare, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu jumătate.

(3) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele comise în condițiile alin. (2), dacă privesc un membru de familie al judecătorului sau al procurorului.

(4) Dispozițiile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și faptelor comise împotriva unui avocat în legătură cu exercitarea profesiei.

b. Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat (cu modificările și completările ulterioare)

Art. 35

(1) *Pentru asigurarea secretului profesional, actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra avocatului sau în cabinetul său sunt inviolabile. Percheziționarea avocatului, a domiciliului ori a cabinetului sau ridicarea de înscrisuri și bunuri nu poate fi făcută decât de procuror, în baza unui mandat emis în condițiile legii.*

(2) *Nu vor putea fi ascultate și înregistrate, cu niciun fel de mijloace tehnice, convorbirile telefonice ale avocatului și nici nu va putea fi interceptată și înregistrată corespondența sa cu caracter profesional, decât în condițiile și cu procedura*

prevăzute de lege.

Art. 39

- (1) *În exercitarea profesiei avocații sunt ocrotiți de lege, fără a putea fi asimilați funcționarului public sau altui salariat.*
- (2) *Amenințarea săvârșită împotriva avocatului în timpul exercitării profesiei și în legătură cu aceasta se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.*
- (3) *Lovirea sau alte acte de violență săvârșite împotriva avocatului în condițiile alin. (2) se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.*
- (4) *Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a părții vătămate, iar pentru faptele prevăzute la alin. (3), și din oficiu. Retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală.*
- (5) *În cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (2) și (3), săvârșite împotriva soțului sau a unei rude apropiate a avocatului în scop de intimidare ori de răzbunare în legătură cu exercitarea de către avocat a profesiei, limitele speciale de pedeapsă prevăzute de lege se majorează cu jumătate.*
- (6) *Avocatul este obligat să respecte solemnitatea ședinței de judecată, să nu folosească cuvinte sau expresii de natură a aduce atingere autorității, demnității și onoarei completului de judecată, procurorului, celorlalți avocați și părților ori reprezentanților acestora din proces.*
- (7) *Avocatul nu răspunde penal pentru susținerile făcute oral sau în scris, în forma adecvată și cu respectarea prevederilor alin. (6), în fața instanțelor de judecată, a organelor de urmărire penală sau a altor organe administrative de jurisdicție și numai dacă aceste susțineri sunt în legătură cu apărarea în acea cauză și sunt necesare stabilirii adevărului.*
- (8) *Abrogat.*
- (9) *Nerespectarea de către avocat a prevederilor alin. (6) și (7) constituie abatere disciplinară gravă. Răspunderea disciplinară nu exclude răspunderea juridică penală sau civilă, după caz.*

Art. 44 (2) Actele întocmite de avocat pentru ținerea evidențelor profesionale cerute de lege, precum și pentru legitimarea față de terți a calității de reprezentant au forța probantă deplină până la înscrierea în fals.

Art. 46 (1) Avocatul nu poate asista sau reprezenta părți cu interese contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe și nu poate pleda împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase concrete ale pricinii.

(2) *Avocatul nu poate fi ascultat ca martor și nu poate furniza relații niciunei autorități sau persoane cu privire la cauza care i-a fost încredințată, decât dacă are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea tuturor clienților săi interesați în cauză.*

(3) *Calitatea de martor are întâietate față de calitatea de avocat cu privire la faptele și împrejurările pe care acesta le-a cunoscut înainte de a fi devenit apărător sau reprezentant al vreunei părți în cauză.*

(4) *Dacă a fost ascultat ca martor, avocatul nu mai poate desfășura nicio activitate profesională în acea cauză.*

(5) *Avocatul nu poate îndeplini funcția de expert sau de traducător în cauza în care este angajat apărător.*

Art. 86 (3) Instanțele judecătorești și parchetele Ministerului Public sunt obligate să înainteze consiliului baroului orice plângere făcută împotriva unui avocat și să îl înștiințeze despre orice acțiune de urmărire penală sau de judecată pornită împotriva unui avocat.

(3) Statutul profesiei de avocat

Art. 7. (5) Avocatul nu răspunde penal pentru susținerile făcute oral sau în scris în fața instanțelor de judecată, a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală ori a altor autorități, dacă aceste susțineri sunt în legătură cu apărarea și sunt necesare stabilirii adevărului.

(6) *Urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului pentru fapte penale săvârșite în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta se pot face numai în cazurile și în condițiile prevăzute de Lege.*

Art. 139 (1) Avocatul va oferi clientului o opinie legală onestă cu privire la consecințele de fapt și juridice ale cazului investigat, în limitele informațiilor furnizate de client.

(2) *Folosirea de către client a opiniilor și sfatului avocatului în scopuri ilegale, fără cunoștința avocatului care a oferit opinia sau sfatul respective, nu face avocatul responsabil de acțiunea și scopurile ilegale ale clientului. Avocatul este obligat să se abțină de la asistarea și sfătuirea conștientă a unui client în activități infracționale.*

(3) *Un avocat este îndreptățit să se retragă imediat și să renunțe la asistarea și reprezentarea clientului în cazul în care acțiunile și scopurile clientului, deși aparent legale la începutul asistenței și/sau a reprezentării, se dovedesc pe parcursul acesteia ca fiind infracționale.*

Art. 224 Avocatul are dreptul să refuze contactul cu clientul în prezența reprezentantului organului de urmărire penală sau de cercetare penală ori a oricărei autorități publice, precum și în cazul în care există sau are cunoștință de existența unui sistem de control al contactului cu clientul.

Art. 228 (1) Sediul profesional și celelalte spații în care avocatul își desfășoară activitatea profesională trebuie să asigure păstrarea secretului profesional.

(2) Secretul profesional vizează toate informațiile și datele de orice tip, în orice formă și pe orice suport, furnizate avocatului de către client în scopul acordării asistenței juridice și în legătură cu care clientul a solicitat păstrarea confidențialității, precum și orice documente redactate de avocat care conțin sau se fundamentează pe informațiile ori datele furnizate de client în scopul acordării asistenței juridice și a căror confidențialitate a fost solicitată de client.

(3) În scopul asigurării secretului profesional, avocatul păstrează lucrările numai la sediul profesional sau în spațiile avizate în acest sens de consiliul baroului. Sediul profesional poate fi situat și în locuința avocatului.

(4) Actele și lucrările cu caracter profesional sunt inviolabile. Pentru asigurarea secretului profesional, avocatul are obligația să se opună percheziționării domiciliului, a sediului profesional principal, secundar și a biroului de lucru, precum și percheziției corporale, cu privire la actele sau lucrările cu caracter profesional aflate în locurile sus-menționate ori asupra sa.

(5) Avocatul este obligat să se opună și ridicării înscrisurilor și bunurilor constând în acte și lucrări cu caracter profesional, dacă nu sunt îndeplinite condițiile art. 35 din Lege. Avocatul are obligația ca, de îndată, să îl încunoștințeze despre cele întâmplate pe decanul baroului.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție.

În ce situații este posibilă realizarea unei percheziții la sediul unei firme de avocatură? Organizația pe care o reprezentați consideră că aceste circumstanțe sunt adecvate pentru a garanta protecția avocaților?

În țara dvs. se aplică principiul colectării preventive de date (de ex. reținerea datelor) și cum sunt tratați din acest punct de vedere avocații și alte persoane care sunt ținute de obligația respectării secretului profesional?

Răspuns:

În conformitate cu prevederile Art. 11 din Legea Nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, avocatul este dator să păstreze secretul profesional privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

Conform Art. 35 din legea citată, *pentru asigurarea secretului profesional, actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra avocatului sau în cabinetul sau sunt inviolabile. Percheziționarea avocatului, a domiciliului ori a cabinetului sau ridicarea de înscrisuri și bunuri nu poate fi făcută decât de procuror, în baza unui mandat emis în condițiile legii. Nu vor putea fi ascultate și înregistrate, cu niciun fel de mijloace tehnice, convorbirile telefonice ale avocatului și nici nu va putea fi interceptată și înregistrată corespondența sa cu caracter profesional, decât în condițiile și cu procedura prevăzute de lege.*

Conform prevederilor Art. 8 al Statutului profesiei de avocat, *secretul profesional este de ordine publică. Avocatul nu poate fi obligat în nicio circumstanță și de către nicio persoană să divulge secretul profesional. Avocatul nu poate fi dezlegat de secretul profesional nici de către clientul său și nici de către o altă autoritate sau persoană. Se exceptează însă cazurile în care avocatul este urmărit penal, disciplinar sau atunci când există o contestație în privința onorariilor convenite, exclusiv pentru necesități stricte pentru apărarea sa. Obligația de a păstra secretul profesional nu împiedică avocatul să folosească informațiile cu privire la un fost client, dacă acestea au devenit publice. Nerespectarea prevederilor prezentului articol constituie abatere disciplinară gravă.*

Art. 9 al Statutului citat stipulează faptul că *obligația de a păstra secretul profesional este absolută și nelimitată în timp. Obligația se întinde asupra tuturor activităților avocatului, ale asociațiilor săi [...], inclusiv asupra raporturilor cu alți avocați. Obligația de a păstra secretul profesional revine și persoanelor cu care avocatul conlucrează în exercitarea profesiei, precum și salariaților săi. Obligația de a păstra secretul profesional revine tuturor organelor profesiei de avocat și salariaților acestora cu privire la informațiile cunoscute în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor ce le revin.*

Conform Art. 10 al Statutul citat, *orice comunicare sau corespondență profesională între avocați, între avocat și client, între avocat și organele profesiei, indiferent de forma în care a fost făcută, este confidențială. În relațiile cu avocații înscrși într-un barou dintr-un stat membru al Uniunii Europene, avocatul este obligat să respecte dispozițiile speciale prevăzute de Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană. În relațiile cu un avocat înscris într-un barou din afara Uniunii Europene, avocatul trebuie să se asigure dacă în țara în care își exercită profesia confratele străin există norme ce permit asigurarea confidențialității corespondenței. În caz contrar, să încheie un acord de confidențialitate între avocatul înscris într-un barou din statul membru UE și omologul său din afara UE sau să îl întrebe pe clientul său dacă acceptă, în scris, riscul unui schimb de informații neconfidențiale. Corespondența și informațiile transmise între avocați sunt confidențiale și nu pot fi aduse ca probe în justiție.*

Prin *Decizia Curții Constituționale Nr. 440 din 8 iulie 2014*, prevederile Legii nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații

electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, și în baza Art. 152 din Codul de Procedură Penală, au fost declarate neconstituționale.

Decizie menționată mai sus a fost emisă urmare recente abrogări a **Directivei privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE** (2006/24/CE) CEJ în data de 8 aprilie 2014 (Dosarele conexe **C-293/12 și C-594/12**).

Curtea Europeană de Justiție a reținut aspectul că datele care trebuiau reținute făceau posibile următoarele: (1) cunoașterea identității persoanei cu care abonatul sau utilizatorul înregistrat a comunicat, și a mijloacelor cu care s-a realizat această comunicare; (2) identificarea momentului comunicării, precum și al locului de unde a avut loc comunicarea; și (3) cunoașterea frecvenței comunicărilor. Toate aceste date - în integralitatea lor - pot oferi informații foarte precise privitoare la viața privată a persoanelor care se referă datele respective, cum ar fi diverse obiceiuri, locuri de rezidență permanente sau temporare, deplasări zilnice sau ocazionale, diverse activități, relații sociale și mediile frecventate.

De asemenea, Curtea a opinat că, prin solicitarea datelor respective și prin acordarea permisiunii autorităților naționale de a accesa acele date, directiva instituită o încălcare semnificativă a dreptului la intimitate **și la protecția datelor cu caracter personal**. Mai mult decât atât, faptul că datele sunt păstrate și apoi sunt utilizate fără ca abonatul sau utilizatorul înregistrat să fie informat poate genera - la nivelul persoanelor respective - impresia că viața lor privată constituie obiectivul unei supravegheri permanente.

Nerespectarea principiului proporționalității constituie o posibilă incompatibilitate cu obligația de respectare a secretului profesional

Curtea a considerat că reținerea datelor pentru posibilul scop de a putea fi transmise autorităților competente naționale satisface în mod clar un scop de interes general și anume combaterea infracțiunilor majore și, în cele din urmă, securitatea publică.

[...] Deși păstrarea datelor conform directivei poate fi considerată a fi adecvată pentru atingerea obiectivului urmărit prin aplicarea Directivei, interferență amplă și foarte semnificativă a Directivei față de drepturile fundamentale aflate în discuție nu este suficient circumscrisă pentru a se asigura că respectiva interferență este de fapt limitată la strictul necesar.

3. Riscul de răspundere penal asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

Care sunt situațiile în care avocații sunt ținuti responsabili penal în cadrul activităților pe care le desfășoară pe spețe de drept civil, *de exemplu în situații cum ar fi abuzul de servicii de colectare a datoriilor*, introducerea și susținerea unor pretenții nejustificate, recurgerea la coerciție, insulte sau defăimare sau fraudă procedurală?

Cum se face la dvs. în țară diferențierea dintre avocații care apară în instanță persoanele acuzate de infracțiuni, pe de o parte, și avocații complici la infracțiuni, pe de altă parte, în special în chestiuni de natură fiscală sau infracțiuni în materie de legislație fiscală?

Conform prevederilor Codului Penal, Art. 269 (cu modificările cf. 20-14), *ajutorul dat făptuitorului în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă. Pedepsa aplicată favorizatorului nu poate fi mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârșită de autor. Favorizarea săvârșită de un membru de familie nu se pedepsește.*

În conformitate cu prevederile Art. 276 din Codul Penal, *fapta persoanei care, pe durata unei proceduri judiciare în curs, face declarații publice nereale referitoare la săvârșirea, de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, în scopul de a le influența sau intimida, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.*

De asemenea, în conformitate cu prevederile Art. 284 din Codul Penal, *fapta avocatului sau a reprezentantului unei persoane care, în înțelegere frauduloasă cu o persoană cu interese contrare în aceeași cauză, în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale, vătămă interesele clientului sau ale persoanei reprezentate se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. Cu aceeași pedeapsă se sancționează înțelegerea frauduloasă dintre avocat sau reprezentantul unei persoane și un terț interesat de soluția ce se va pronunța în cauză, în scopul vătămării intereselor clientului sau ale persoanei reprezentate. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.*

4. Spălarea banilor

Cum au fost implementate în țara dvs. prevederile Directivei privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor? Implementarea acestor prevederi este compatibilă cu principiile secretului profesional? Ce prevede practica punerii sub urmărire a avocaților pentru acuzații de spălare de bani? Care este părerea dvs. cu privire la acest aspect? În situații poate fi pedepsit un avocat pentru acceptarea unui onorariu - în special dacă se află în postura de avocat al apărării?

Răspuns:

Legea nr. 656/ 7 Decembrie 2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, a transpus în legislația românească dispozițiile directivei Parlamentului European și Consiliului 2005/60/CE din data de 26 octombrie 2005, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 309 din 25 nov. 2005, și Art. 2 al Directivei 2006/70/CE din 01 august 2006 de stabilire a măsurilor de punere în aplicare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește definiția „persoanelor expuse politic” și criteriile tehnice de aplicare a procedurilor simplificate de precauție privind clientela, precum și de exonerare pe motivul unei activități financiare desfășurate în mod ocazional sau la scară foarte limitată.

În conformitate cu prevederile Art. 10, f) această lege se aplică următoarelor categorii de persoane fizice sau juridice:

„notarii publici, avocații și alte persoane care exercită profesii juridice liberale, în cazul în care acorda asistența în întocmirea sau perfectarea de operațiuni pentru clienții lor privind cumpărarea ori vânzarea de bunuri imobile, acțiuni sau părți sociale ori elemente ale fondului de comerț, administrarea instrumentelor financiare sau a altor bunuri ale clienților, constituirea sau administrarea de conturi bancare, de economii ori de instrumente financiare [...]”.

Art. 5 al Legii citate prevede că persoanele menționate mai sus *nu au obligația de a raporta către Oficiu informațiile pe care le primesc sau pe care le obțin de la unul dintre clienții lor în cursul determinării situației juridice a acestuia ori al apărării și reprezentării acestuia în cadrul unor proceduri judiciare ori în legătura cu acestea, inclusiv al acordării de consultanță cu privire la declanșarea unor proceduri judiciare, potrivit legii, indiferent dacă aceste informații au fost primite sau obținute înainte, în timpul ori după încheierea procedurilor.* În cazul persoanelor respective, toate raportările se fac către persoanele desemnate de către structurile de conducere ale profesiilor liberale, care au obligația de a le transmite Oficiului în cel mult 3 zile de la primire.

Încercarea de a convinge un client să nu desfășoare o activitate sau o afacere ilegală nu constituie o încălcare a obligațiilor pe care persoanele menționate la Art. 10, **lit. f)** trebuie să le respecte. Persoanelor din cadrul Oficiului și persoanelor menționate la Art. 10. f) le este interzis să utilizeze astfel de informații în scopuri personale.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care sunt după părerea dvs. sau a organizației pe care o reprezentați cele mai problematice dosare penale în care sunt implicați și avocații? Cum considerați că ar trebui modificată legislația sau practica autorităților de urmărire penală?

Pe baza noilor prevederi din legislația penală, principalul corp profesional al acestei profesii are dreptul de a elabora și de a propune autorităților profesionale prevederi specifice referitoare la protecția avocaților prin dispoziții ale legislației penale, care ar trebui introduse în Legea nr. 51/1995. În acest sens, a fost înființată o comisie specială care să întocmească propuneri de modificare a legislației existente, care nu sunt considerate a fi suficiente. În principiu, este vorba despre următoarele:

a) avocatul nu este responsabil din punct de vedere penal pentru pretențiile formulate în mod verbal sau în scris, fără a aduce vreun prejudiciu autorității, demnității sau onoarei instanței, parchetului, altor avocați sau părților sau reprezentanților acestora, cu privire la beneficiile avocaților;

b) Protecția acordată avocaților este acordată pentru următoarele:

- întrebuințarea de cuvinte ori gesturi jignitoare de către o persoană implicată în acțiunea respectivă;

- amenințarea, lovirea sau exercitarea oricărui act de violență, rănirea, vătămarea corporală sau vătămarea cauzatoare de moarte sau omuciderea săvârșite împotriva avocatului în timpul exercitării profesiei și în legătură cu aceasta;

- o persoană care comite orice tip de infracțiune în scop de intimidare sau de răzbunare împotriva unui avocat, soț, soție sau rudă apropiată a acestuia sau împotriva unor bunuri ale acestuia cu privire la exercitarea profesiei acestuia;

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

SLOVACIA

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Care sunt normele penale speciale în vigoare în țara dumneavoastră cu privire la avocați? Care sunt privilegiile speciale de drept procesual penal în vigoare în țara dumneavoastră cu privire la avocați? Vă rugăm să puneți la dispoziția tuturor participanților o traducere în limba engleză a principalelor norme.

În conformitate cu prevederile legale aplicabile în Slovacia, avocații care sunt implicați ca justiciabili în dosare penale nu dețin niciun statut special și nici nu beneficiază de privilegii speciale, față de alți acuzați.

Cu toate acestea, avocații pot beneficia de protecție specială prin lege (precum și alte persoane care sunt legate de obligația statutară a respectării confidențialitate) în situația în care sunt citați ca martori. Codul de Procedură Penală din Slovacia respectă principiul secretului profesional, iar prevederile referitoare la interdicția interogării unei persoane aflată în postura de martor, precum și prevederile ce reglementează dreptul martorului de a nu spune nimic, se aplică și avocaților.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție.

În ce condiții este permisă efectuarea măsurilor de percheziție la sediile birourilor de avocatură? În opinia organizației pe care o reprezentați, aceste condiții sunt suficiente pentru a garanta protecția exercitării profesiei avocațiale?

Desfășurarea unei percheziții la sediul unui firme de avocatură se supune reglementărilor generale prevăzute în Codul de Procedură Penală din Slovacia.

Percheziționarea sediului firmei de avocatură se poate realiza dacă există o suspiciune rezonabilă că un anumit obiect sau alt element care este relevant pentru o anchetă penală se găsește la sediul respectivei firme de avocatură sau că o persoană suspectată de comiterea unei infracțiuni se găsește la sediul respective firme sau că la sediul firmei respective se găsește un bun mobil care trebuie confiscat pentru a satisface o pretenție a părții vătămate. În etapa în care se desfășoară acțiunea, percheziționarea sediului firmei de avocatură poate fi autorizată de către președintele instanței; în etapa ante-procesuală, se poate autoriza și de către un procuror sau de către un lucrător de poliție, sub rezerva obținerii prealabile a consimțământului procurorului. Fiecare mandat de percheziție trebuie emis în scris și trebuie să explice în mod clar motivul pentru care s-a dispus respectiva percheziție. Acest mandat trebuie prezentat imediat înaintea efectuării percheziției proprietarului sau utilizatorului/ocupantului spațiului sau terenului supus percheziției sau unuia dintre angajații acestora. În cazuri excepționale (specificate în lege), percheziția poate fi realizată și în lipsa unui mandat.

În plus, avocații se supun și ei unor obligații și îndatoriri care le revin în baza prevederilor Codului de Etică al Baroului Slovac (Regulamentul de Etică Profesională).

În momentul în care se realizează o percheziție a unor spații rezidențiale sau orice alte percheziție în baza Codului de Procedură Penală slovac și - cu condiția ca o astfel de percheziție să se desfășoare în spațiul în care un avocat își practică meseria sau într-un spațiu unde se pot găsi documente sau medii de stocare a unor informații care se supun datoriei statutare de respectare a confidențialității de care este legat avocatul - atunci respectivul avocat are obligația de a informa autoritatea care realizează respectiva percheziție sau inspecție a spațiului respectiv în legătură cu datoria de confidențialitate pe care avocatul o are și în legătură cu îndatorirea avocatului de a nu prezenta conținutul supus confidențialității, precum și în legătură cu reglementările legale și cu regulamentele aplicabile în materia protecției datelor cu caracter personal. În momentul în care se realizează o percheziție a unor spații rezidențiale sau a unor alte spații în baza Codului de Procedură Penală slovac, avocatul este obligat să insiste ca organul care realizează respectiva percheziție să solicite pe toată durata percheziției prezența unui reprezentant al Baroului sau a unui alt avocat din respectivul Barou, care să însoțească lucrătorii de poliție care pun în executare mandatul de percheziție respectiv.

Prin impunerea obligației de mai sus în cadrul propriului Regulament de Etică, Baroul Slovac are obiectivul de a se asigura că prezența reprezentantului Baroului sau a oricărui alt avocat va consolida și va sprijini poziția avocatului supus percheziției respective, deoarece respectivul reprezentant al Baroului sau avocat ar superviza modul în care se desfășoară percheziția și, dacă este cazul, poate aduce la cunoștința organelor de aplicare a legii responsabilitățile care le revin din punctul de vedere al respectării principiilor de confidențialitate.

În țara dumneavoastră este disponibilă o colectare preventivă a datelor (de exemplu crearea de baze de date) și care este regimul aplicat în acest context avocaților și altor reprezentanți ai branșelor cu obligația de respectare a secretului profesional?

În cazul în care datele stocate pe un computer (inclusiv date operaționale stocate în sistemul informatic) trebuie păstrate și reținute pentru a putea clarifica orice probleme referitoare la situații relevante pentru acțiunea penală aflată în desfășurare, Codul de Procedură Civilă slovac conferă posibilitatea emiterii unui mandat în baza căruia să se ia anumite măsuri preventive; pentru a se asigura că aceste date sunt stocate și ținute la dosar în integralitatea lor, este posibilă realizarea și păstrarea unor copii ale unor astfel de date la care să nu aibă acces persoane terțe neautorizate. Cu toate acestea, un mandat de confiscare a datelor dintr-un computer, care să fie cercetate într-un dosar penal constituie o interferență mult mai serioasă. Acest mandat este emis pe numele persoanei care deține sau controlează aceste date - adică pe numele avocatului - sau pe numele unui furnizor de astfel de

servicii. Acest mandat poate fi emis de către un președinte de instanță în timpul procesului sau de către un procuror în etapa anteprecesuală și trebuie să explice motivul pentru se dorește respectiva confiscare. În cazul în care prin mandat se dispune păstrarea datelor și prevenirea accesului la acestea, trebuie specificată și valabilitatea înscrisului respectiv.

Curtea Constituțională din Slovacia s-a ocupat de problema privitoare la o posibilă încălcare a Constituției slovace și a Convenției Europene a Drepturilor Omului (Art. 8) prin punerea în executare a mandatului prin care se dispune efectuarea percheziției la sediul firmei de avocatură. Mai întâi, se subliniază importanța nevoii de proporționalitate. Mandatul prin care se dispune păstrarea sau confiscarea datelor sau efectuarea unor copii ale acestora trebuie pus în executare în așa fel încât să se evite situația în care alte date referitoare la alți clienți sau alte spețe care nu se referă la acțiunea în cauză să fie afectate în mod adverse sau nerezonabil. Acest gen de protecție poate fi garantat numai prin izolarea informațiilor care sunt relevante pentru cauza penală în speță și prin distrugerea ulterioară a copiilor care conțin toate dosarele avocatului supus percheziției sau prin înapoierea acestora către avocat. Curtea Constituțională susține că drepturile la protecția intimității și a corespondenței au fost încălcate de către lucrătorul de poliție care a confiscat întregul *harddisk* de pe computerul avocatului, a făcut copii ale fișierelor stocate pe acest *harddisk* și a păstrat atât acel *harddisk*, cât și toate copiile (chiar și cele care nu conțineau informații despre speța în cauză) pentru întreaga durată a anchetei.

Baroul slovac s-a bucurat în momentul în care Curtea Constituțională, prin interpretarea pe care a dat-o speței, a susținut importanța datoriei de a proteja datele și clientului și a datoriei de a respecta confidențialitatea al cărei garant este fiecare avocat, inclusiv în relația lui cu organele de apărare a legii.

3. Riscul de răspundere penală aferent activităților de consultanță juridică și reprezentare legală

Care sunt situațiile în care este angajată răspunderea penală a avocaților în cadrul activității în materia dreptului civil, de exemplu în contextul încasării abuzive de plăți, la urmărirea creanțelor nejustificate, constrângerea adversarilor, insulta / calomnia, fraudă legată de aspecte procedurale?

Reglementările aplicate în Republica Slovacia nu definesc nicio infracțiune care ar putea fi comisă exclusiv de către un avocat. Pentru a consulta lista infracțiunilor care ar putea fi atribuite unui avocat aflat în exercițiu funcțiunii, vă rugăm să consultați lista de mai jos:

- Coerciție (Sec. 192)
- Delapidare (Sec. 213)
- Fraudă (Sec. 221)
- Insolvență frauduloasă (Sec. 227)

- Spălare de bani (Sec. 233)
- Încălcarea obligațiilor privind administrarea proprietăților terților (Sec. 237)
- Obstrucționarea procedurilor de bancrută sau concordat (Sec. 242)
- Obstrucționarea procedurilor de executare silită (Sec. 243a)
- Periclitarea protecției secretelor de afaceri, bancare, poștale, de telecomunicații sau privitoare la impozite și taxe (Sec. 264)
- Utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate (Sec. 265)
- Corupție manifestată în achizițiile publice în licitațiile publice (Sec. 266 și urm.)
- Daunele aduse consumatorilor (Sec. 269)
- Corupția: dare și luare de mită, corupție indirectă (Sec. 328 și urm.)
- Ingerință în independență judiciară (Sec. 342)
- Sfidarea instanței (Sec. 343)
- Împiedicarea îndeplinirii actului de justiție (Sec. 344)
- Falsificarea unor documente oficiale (Sec. 352)
- Tratatul ilicit al datelor cu caracter personal (Sec. 374)

Cum se face la dvs. în țară diferențierea dintre avocații care apară în instanță persoanele acuzate de infracțiuni, pe de o parte, și avocații complici la infracțiuni, pe de altă parte, în special în chestiuni de natură fiscală sau infracțiuni în materie de legislație fiscală?

Reglementările aplicate în Republica Slovacia nu definesc în mod expres limitarea dintre avocații care furnizează consultanță juridică și cei care sunt complici la comiterea unor infracțiuni. Codul Penal din Slovacia definește în general infracțiunea de comitere a unor infracțiuni după cum urmează: infracțiunea trebuie să fie finalizată (sau măcar să existe o tentativă de a fi săvârșit o infracțiune), iar infractorul - atunci când comite o infracțiune - trebuie să o fi săvârșit cu intenție, în condițiile în care:

A încurajat și a fost complice la comiterea unei infracțiuni (complice), sau a ajutat pe cineva la comiterea unei infracțiuni, în special prin furnizarea unor dispozitive, prin eliminarea unor obstacole (dacă au existat), prin furnizarea de îndrumări, prin afirmarea unor angajamente, sau prin formularea unei promisiuni de a acorda ajutor la săvârșirea unei infracțiuni (accesoriu).

Cum au fost implementate în țara dvs. prevederile Directivei privind Lupta Împotriva Spălării Banilor? Implementarea acestei legi este compatibilă cu principiile secretului profesional? Ce prevede practica punerii sub urmărire a avocaților pentru acuzații de spălare de bani? Care este părerea dvs. în acest aspect? În situații poate fi pedepsit un avocat pentru acceptarea unui onorariu - în special dacă se află în postura de avocat al apărării?

Prevederile Directivei 2005/60/CE au fost transpuse în legislația slovacă prin Legea privind Prevenirea Legalizării Bunurilor și Sumelor provenite din Activități

Infracționale și Finanțarea Activităților Terroriste („Legea privind combaterea spălării banilor“). Îndatoririle și obligațiile care decurg din această lege li se aplică și avocaților, în situația în care aceștia furnizează servicii juridice unor clienți pentru activități cum ar fi:

1. Vânzarea-cumpărarea de proprietăți imobiliare sau cote-parte sau acțiuni/părți sociale la o societate comercială;
2. Administrarea sau depunerea unor sume de bani, titluri de valoare sau alte bunuri similare;
3. Deschiderea sau administrarea unui cont bancar la o sucursală a unei bănci sau deschiderea sau administrarea unui cont pentru titluri de valoare, sau
4. Înființarea, gestionarea sau administrarea activității unei societăți comerciale, asocieri de persoane fizice și juridice, bloc de active colectate și utilizate într-un scop anume (fundații și fonduri speciale) și orice altă persoană juridică.

În relația lor cu clienții, avocații sunt obligați să acționeze cu diligența profesională necesară (normală, simplificată sau sporită) și de asemenea, după caz, pot refuza să accepte anumite instrucțiuni din partea clienților sau pot dispune încetarea relației cu aceștia. Cu toate acestea, la implementarea Directivei, Republica Slovacă a invocat o derogare în baza Art. 23. Având în vedere conformarea cu datoria de respectare a confidențialității și a secretului profesional, avocații slovaci sunt scutiți de la obligația de raportare a unor tranzacții suspecte în momentul în care întocmesc analize legale, pe baza cărora își reprezintă clienții în instanță (inclusiv consultanță privind instituirea sau prevenirea acțiunilor în instanță), precum și apărarea clienților în cadrul acțiunilor.

În plus față de prevederile relevante ale Legii privind Combaterea Spălării de Bani, în Codul Penal slovac a fost introdusă și infracțiunea spălării de bani, pe baza căreia se pot realiza anchete penale și în temeiul neîndeplinirii unor obligații și îndatoriri care decurg din această Lege privind Combaterea Spălării de Bani.

Cu privire la practica punerii sub urmărire a avocaților pentru acuzații de spălare de bani, aceștia nu beneficiază de vreun statut special. Avocaților nu li se aplică niciun regim special sau abordare aparte în cazul în care sunt suspectați de spălare de bani. Organele de apărare și aplicare a legii tratează avocații ca pe oricare alți infractori, acționând în conformitate cu prevederile aplicabile ale legislației și reglementărilor penale.

Primirea unor onorarii din partea unui avocat este supusă pedepsei numai dacă implică următoarele elemente definitorii pentru infracțiunea de spălare de bani:

„oricine se angajează într-o tranzacție care implică bani și alte bunuri care sunt obținute în mod ilegal sau sunt obținute prin comiterea unor infracțiuni și își însușește astfel de bunuri sau bani sau le transferă către terți pentru a le tăinuî sau pentru a disimula existența acestor bani și/sau bunuri, tăinuî sau disimulând adevărata natură și sursă a acelor bani și/sau bunuri, tăinuî sau disimulând scopul pentru care acei bani/acele bunuri urmează să fie utilizate, tăinuî sau disimulând utilizarea respectivelor bunuri și ale respectivilor bani pentru comiterea unor infracțiuni, obstrucționând confiscarea acelor bani sau a acelor bunuri în cadrul acțiunii respective sau confiscarea, valorificarea sau blocarea acestora...”

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care sunt după părerea dvs. sau a organizației pe care o reprezentați cele mai problematice dosare penale în care sunt implicați și *avocații*? Cum considerați că ar trebui modificată legislația sau practica autorităților de urmărire penală?

Baroul slovac a fost informat cu privire la un caz al unui avocat care a fost condamnat deoarece refuzase să dea curs citației pe care o primise de a apărea ca martor într-un proces. De asemenea, Baroul slovac consideră că solicitarea formulată avocaților de a apărea ca martori în diverse procese, în care nu au fost implicați anterior și cu privire la care nu au nicio experiență personală și cu privire la care nu pot oferi probe credibile și în care depun depoziții, pe baza cunoștințelor pe care le au, ca martori la unele infracțiuni sau la activitatea unor infractori sau la unele fapte sau situații care sunt relevante pentru anchetă, constituie o problemă deoarece aceste depoziții îi vor împiedica ulterior să acționeze ca avocați ai apărării în speța respectivă.

La ora actuală, Codul de Procedură slovac este în curs de modificare, pentru a putea soluționa problemele menționate mai sus astfel încât un avocat acționând ca apărător să nu poată acționa și ca martor, instituindu-se astfel conflictul de interese între cele două posturi doar dacă cele două survin în timp desfășurării acțiunii în justiție, cu alte cuvinte în etapa ante-procesuală cele două situații nu pot fi considerate a reprezenta „conflict de interese”.

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Legislația Republicii Cehe nu prevede infracțiuni speciale asociate cu desfășurarea activității avocațiale. În cazul în care un avocat încalcă o normă de drept penal (săvârșește o infracțiune), nu se poate prevala de statutul său de avocat, el nu dispune de niciun fel de privilegii în acest sens. Se ține însă cont de obligația sa de confidențialitate; aceasta este aplicabilă însă ca instituție pentru protecția cerințelor unui client al avocatului, nu însă a avocatului în sine, fiind prevăzută prin intermediul prevederii din articolul 21 din legea nr. 85/1996 Rec., legea privind organizarea și desfășurarea profesiei avocațiale, care include și etape procesuale pentru exonerarea de obligația de confidențialitate a avocatului sau cu privire la încălcarea acesteia.

Avocatul are obligația de a notifica baroul din Cehia asupra faptului că este supus urmăririi penale pe parcursul unui termen prevăzut legal:

Articolul 9 alineatul 2 litera a) ZA:

(2) Baroul poate suspenda dreptul de liberă practică al avocatului.

a) în măsura în care, în cauza penală a fost formulată împotriva acestuia o acțiune, o cerere de aprobare a unui acord cu privire la vinovăție și sancțiune sau o cerere cu privire la sancționarea în urma unei infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau dacă a fost deschisă o urmărire penală împotriva sa ca urmare a unei astfel de infracțiuni, precum și existența de dovezi de fapt care atestă săvârșirea unei astfel de infracțiuni afectează încrederea cu privire la exercitarea corespunzătoare ulterioară a activității avocațiale de către avocatul respectiv; din aceste motive există posibilitatea de suspendare a exercitării activității avocațiale cel târziu până la data rămânerii definite a hotărârii prin care a fost soluționată procedura penală. (...)

Ca parte integrantă a protecției obligației de confidențialitate a avocatului în cadrul unei proceduri penale sunt prevăzute și reglementările procesuale speciale privind limitarea efectuării măsurilor de percheziție domiciliară sau a perchezițiilor realizate în alte spații, precum și așa-numita obligație de predare a documentelor care revine avocatului:

Articolul 85b din legea nr. 141/1961 Rec., Codul de Procedură Penală, în versiunea modificată prin prevederile ulterioare:

(1) La efectuarea unei măsuri de percheziție domiciliară sau a percheziției în alte spații în care își desfășoară activitatea avocatul, în măsura în care la adresa

respectivă se pot regăsi documente care au ca obiect aspecte de fapt la care se referă obligația de confidențialitate a avocatului, autoritatea care efectuează un demers oficial are obligația de a solicita participarea baroului din Cehia (denumit în cele ce urmează numai „baroul”); autoritatea care întreprinde acțiunea oficială are dreptul să consulte conținutul documentelor respective numai în prezența și cu acordul unui reprezentant al baroului desemnat de către președintele baroului din rândul angajaților acestei instituții sau al avocaților. Punctul de vedere al reprezentantului baroului va fi consemnat conform articolului 85 alineatul 3 într-un proces verbal.

- (2) În cazul în care reprezentantul baroului refuză exprimarea acordului în sensul prevederilor de la alineatul 1, documentele vor fi puse sub sechestru, cu participarea autorității care întreprinde un demers oficial, a avocatului și a reprezentantului baroului astfel încât nimeni să nu poată consulta conținutul acestora sau, eventual, să le distrugă sau deterioreze; imediat după aceea, documentele respective trebuie înmânate baroului. Baroul are obligația de a restitui documentele respective avocatului fără întârziere după ce termenul pentru formularea cererii conform alineatului 5 a expirat fără rezultat. Baroul are obligația de a proceda într-o modalitate similară în caz de respingere a cererii, inclusiv cu privire la anumite documente; în asemenea situație, baroul va restitui avocatului numai acele documente vizate de respingerea cererii. Baroul are obligația de a restitui avocatului documentele fără întârziere și după ce a fost informat asupra procedurii conform alineatului 6.
- (3) În situația prevăzută la alineatul 2, teza unu, acordul reprezentantului baroului poate fi substituit la cererea autorității care a dispus o percheziție domiciliară sau o percheziție în alte spații, prin hotărârea unui judecător din cadrul instanței superioare în cadrul căreia își desfășoară activitatea președintele senatului (camera judiciară) sau judecătorul competent, conform articolului 83 alineatul 1 și a articolului 83a alineatul 1, pentru a dispune măsura percheziției domiciliare sau o percheziție în alte spații. În cazul unei percheziții efectuate în alte spații, efectuată de către autoritățile de poliție conform articolului 83a alineatul 2 sau 3, cererea conform tezei unu este formulată de către președintele senatului responsabil pentru emiterea unui mandat, iar în procedura anteprocesuală de către procuror.
- (4) Suplimentar față de cerințele generale (articolul 59 alineatul 4), cererea trebuie să conțină denumirea documentelor pentru care solicitantul cere acordul reprezentantului baroului în scopul consultării conținutului, și trebuie să descrie elementele de fapt care să ofere o imagine asupra motivului pentru care s-a justificat substituirea refuzului acordului din partea reprezentantului baroului pentru autoritatea care urmează să întreprindă demersul oficial în sensul consultării documentelor respective cu o hotărârea a judecătorului conform alineatului 3. La cerere se va anexa un proces verbal în care va fi

consemnată lipsa acordului reprezentantului baroului, cu consecința posibilității autorității care întreprinde demersul legal de a se familiariza cu conținutul documentelor.

- (5) Cererea trebuie formulată în termen de 15 zile, calculat de la data la care reprezentantul baroului a refuzat exprimarea acordului de consultare a documentelor, la care se referă solicitantul conform alineatului 4 în solicitarea sa de substituire a acordului reprezentantului baroului în sensul familiarizării cu conținutul acestora.*
- (6) Cererea care nu respectă toate cerințele sau care este neinteligibilă sau incompletă nu va fi luată în calcul de către judecător; nu este aplicabilă prevederea din articolul 59 alineatul 4 teza trei și patru. Judecătorul va proceda într-o modalitate similară în cazul în care cererea este transmisă cu întârziere sau de către o persoană neautorizată să adreseze o astfel de solicitare. Judecătorul are obligația de a-l informa fără întârziere pe solicitant, precum și barourile cu privire la o astfel de procedură.*
- (7) În cazul în care judecătorul nu a procedat în sensul prevederilor din alineatul 6, are obligația de a dezbate fără întârziere cererea într-o ședință publică și de a solicita baroului să prezinte în acest sens documentele cu privire la care solicitantul cere substituirea acordului din partea reprezentantului baroului în sensul familiarizării cu conținutul acestora. Suplimentar față de alte demersuri oficiale, judecătorul trebuie de asemenea să verifice dacă a fost respectată modalitatea de punere sub sechestru a documentelor prezentate de către barou, urmând să se familiarizeze cu conținutul acestora; concomitent trebuie să adopte o măsură astfel încât nici solicitantul și nici o altă persoană să nu dispună de posibilitatea de a se familiariza cu conținutul documentelor în cadrul ședinței publice.*
- (8) În cazul în care se înregistrează o amânare a ședinței publice, judecătorul trebuie să asigure documentele respective astfel încât nicio persoană să nu poată consulta conținutul acestora, eventual să le distrugă sau să le deterioreze.*
- (9) Judecătorul trebuie admită cererea în cazul în care ajunge la concluzia că un document nu conține cerințele cu privire la care avocatul în cauză este obligat să respecte confidențialitatea; în caz contrar are obligația de a respinge cererea.*
- (10) În cazul în care judecătorul admite cererea cel puțin parțial, după rămânerea definitivă a hotărârii, are obligația de a transmite autorității care urmează a efectua demersul oficial documentele cu privire la care a fost substituit acordul de consultare a conținutului din partea reprezentantului baroului, solicitând autorității respective să restituie documentele fără întârziere*

baroului imediat după ce se va familiariza cu conținutul acestora; această prevedere nu se aplică în situația în care astfel de documente urmează a fi utilizate ca mijloace de probă în procedura penală. Documentele care au făcut obiectul respingerii cererii trebuie restituite baroului de către judecător fără întârziere după rămânerea definitivă a hotărârii.

- (11) *În măsura în care nu există posibilitatea de restituire personală a documentelor către autoritatea care urmează a întreprinde un demers oficial, către barou sau către reprezentantul acestora, acestea vor fi transmise cel târziu în prima zi lucrătoare ulterioară datei rămânării definitive a hotărârii către autoritatea care urmează a întreprinde un demers oficial sau către barou, prin intermediul unui curier judiciar sau prin serviciul judiciar de pază.*
- (12) *Un document în sensul alineatelor 1 până la 11 reprezintă atât un înscris, eventual o parte a acestuia, cât și un alt suport de informații.*

Nu este permisă o interceptare printr-o procedură similară, precum și o înregistrare a telecomunicațiilor între apărător și învinuit:

Articolul 88 alineatul 1 teza în fine:

„În măsura în care organele de poliție constată pe parcursul interceptării, precum și al înregistrării telecomunicațiilor, că învinuitul comunică cu apărătorul său, are obligația de a distruge fără întârziere înregistrarea interceptării și de a nu utiliza sub nicio formă informațiile despre care a luat cunoștință în acest mod.”

2. Urmărirea penală a birourilor de avocatură, măsuri preventive

Cu privire la condițiile legale referitoare la perchezițiile efectuate la birourile de avocatură a se vedea răspunsul de la punctul 1. În cazul în care măsurile legale ar fi sistate complet de către organele de urmărire penală, acest demers ar fi suficient, dar pentru activitatea ulterioară a avocaților și a birourilor de avocatură vizate de o astfel de situație se impune adoptarea de măsuri de fapt care să permită avocatului să își continue activitatea și în situația în care documentele sau datele necesare pentru exercitarea activității avocațiale au fost reținute de către organele de urmărire penală. Fiecare birou de avocatul trebuie să dispună de un sistem propriu care să garanteze protecția împotriva pierderii de date (care să nu funcționeze doar înainte de reținerea sau confiscarea acestora în cadrul unei proceduri judiciare) și menținerea continuității activității avocatului. Acest sistem este în responsabilitatea avocatului, iar obligația de a asigura astfel de măsuri nu este reglementată în nicio situație. Numai în baza unei norme deontologice, avocatului îi revine obligația generală de a arhiva documentația cu privire la efectuarea de servicii de asistență legală, pentru o perioadă de cinci ani de la data la care a finalizat serviciile respective de asistență legală.

Avocatul trebuie să își instruiască în acest sens personalul cu privire la conduita de care trebuie să dea dovadă în cazul unei percheziții la sediul biroului de avocatură.

Republica Cehă a transpus în legislația internă așa-numita obligație de „data retention”, rezultată în baza directivei Parlamentului European și a Consiliului nr. 2006/24/CE, prin legea nr. 127/2005 Rec., privind comunicările electronice. În urma hotărârii Curții Constituționale în dosarul PI. US 24/10 au fost abrogate prevederile în materie instituite prin articolul 97 alineatele 8 și 4 din legea nr. 127/2005 Rec., privind comunicațiile electronice și la modificările anumitor legi asociate (legea privind comunicațiile electronice), în versiunea prevederilor ulterioare, precum și regulamentul nr. 485/2005 Rec., privind volumul informațiilor operaționale și de localizare, durata arhivării acestora și forma și modalitatea de transmitere a acestora către organele autorizate să le utilizeze, abrogarea producând efect începând cu data de 31.03.2011. În prezent nu este reglementat niciun drept și nicio obligație de înregistrare preventivă a datelor.

3. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

Cu caracter general, avocații răspund penal pentru demersurile întreprinse de aceștia, în măsura în care acțiunile respective întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni, inclusiv în situația în care avocații efectuează demersurile respective în baza unei solicitări formulate de către client, în cadrul prestării de servicii de asistență juridică. Conform articolului 16, alineatul 1, teza a doua din legea privind organizarea și desfășurarea profesiei de avocat, avocatul nu are obligația de a respecta instrucțiunile clientului în măsura în care acestea se află în contradicție cu o prevedere legală sau cu o normă deontologică, avocatul având obligația de a-l informa pe client cu privire la acest aspect.

Cel mai frecvent, avocații sunt urmăriți penal în Republica Cehă cu privire la abuzul dreptului de depozitare la avocat, la deturnarea fondurilor care le sunt încredințate, la încălcarea obligațiilor care le revin în asociere cu administrarea patrimoniului terților, la atingerea adusă drepturilor aparținând terților și, în mod suplimentar, la șantaj, cu privire la fraudele săvârșite în cadrul licitațiilor publice, precum și cu referire la infracțiuni similare.

Avocatul are în primul rând obligația de a-l atenționa pe clientul săi asupra faptului că o acțiune pe care clientul intenționează să o întreprindă cu caracter general este pasibilă de sancțiune sau cu caracter general ilegală. Cu toate acestea, avocatului nu îi revine o obligație de denunțare (articolul 8 din Codul de Procedură Penală), ci numai obligația de a evita săvârșirea unei infracțiuni despre care ia cunoștință.

Articolul 21 alineatul 7 din legea privind organizarea și desfășurarea profesiei de avocat:

„(7) Nu este afectată de obligația de confidențialitate impusă legal de prevenire a săvârșirii unei infracțiuni.”

Limita între prestarea de servicii de asistență juridică de către un avocat și pregătirea și săvârșirea de infracțiuni este neclară și este apreciată de principiu în funcție de persoana care efectuează interpretarea obligațiilor avocatului. În prezent, este interpretată diferit în raport cu organele de urmărire penală și cu avocații în calitate de furnizori de servicii de asistență juridică. Cu privire la infracțiunile fiscale și la cele cu caracter economic general, avocații contracarează demersurile organelor de urmărire penală în sensul sancționării avocaților prin informații cu privire la activitatea și obligațiile fiscale ale clientului. Până în prezent, jurisprudența manifestă o atitudine rezervată față de astfel de eforturi. Curtea Constituțională susține o aplicare și interpretare relativ restrânsă a legislației penale. În cadrul concluziilor din dosarul II. US 491/04 constată, *„În măsura în care legea instituie limite cu privire la intervalul în care o anumită acțiune urmează a fi calificată ca pregătire pentru o infracțiune, nu este admisă depășirea limitelor respective.”*

4. Spălarea banilor

Republica Cehă a implementat directiva cu privire la spălarea banilor prin legea nr. 253/2008 Rec., privind anumite măsuri împotriva legalizării veniturilor provenite din săvârșirea de infracțiuni și finanțarea actelor de terorism, în versiunea prevederilor ulterioare. Cu privire la secretul avocațial asociat prestării de servicii de consultanță juridică, obligațiile instituite prin lege cu privire la avocați nu coincid deplin în ceea ce privește obligația de confidențialitate a avocaților.

Conform articolului 2 din această lege, avocatului îi revin obligații numai cu privire la deținerea de fonduri, titluri de valoare sau alte elemente patrimoniale ale clientului sau ori în măsura în care serviciile solicitate de către client urmează a fi efectuate sau sunt realizate în numele clientului sau în contul acestuia,

- la intermedierea unei cumpărări sau vânzări de imobile sau a unei întreprinderi sau a unei secțiuni,
- la administrarea de fonduri, titluri de valoare, participații comerciale sau alte elemente patrimoniale ale clientului său, inclusiv efectuarea de demersuri în numele clientului sau în contul acestuia, în asociere cu deschiderea unui cont la o instituție de credit sau la o instituție de credit externă ori a unui cont pentru titluri de valoare și administrarea unui astfel de cont,
- la constituirea, administrarea sau gestionarea unei societăți comerciale, a unei asociații comerciale sau a unei alte structuri comerciale, indiferent dacă este vorba despre o persoană juridică sau dacă nu există nicio persoană juridică, precum și la atragerea și colectarea de fonduri sau alte valori exprimate în bani pentru constituirea, administrarea sau controlarea unui

astfel de subiect, sau

- la încasarea de fonduri, efectuarea de plăți, viramente, depuneri sau ridicări efectuate în contextul operațiunilor cu și fără numerar sau în contextul unei alte operațiuni care determină un transfer de fonduri sau care provoacă în mod direct o astfel de operațiune.

Comunicarea unei așa-numite operațiuni suspecte este efectuată de către avocat prin intermediul unei notificări transmise baroului din Cehia, iar acesta transmite organelor de stat competente notificarea respectivă în urma verificării de către organele sale de control.

Reglementarea menționată respectă în mod corespunzător secretul avocațial.

De la intrarea în vigoare a legii au fost urmăriți numai 4 avocați ca urmare a suspiciunii de săvârșire a infracțiunii de legalizare a veniturilor provenite din fapte penale, în niciunul dintre aceste cazuri nefiind pronunțată până în prezent o hotărâre definitivă de condamnare.

Acceptarea remunerației avocatului nu este considerată cu caracter general sancționabilă, fiind avute în vedere infracțiunea de participare conform articolului 214 sau 215 din Codul Penal

5. Riscul de răspundere penală asociat consultanței juridice și serviciilor de reprezentare

Baroul din Cehia apreciază ca încălcare gravă a principiilor statului de drept săvârșită în ultima vreme efortul depus de către organele de urmărire penală ca, prin învinuirea avocatului, să se obțină o restricționare a dreptului acestuia de a-și apăra clientul. Astfel, în anumite situații, avocatul este urmărit împreună cu clientul său cu privire la suspiciunea pregătirii infracțiunii sau a implicării în săvârșirea acesteia (prin întocmirea de contracte, acordarea de consultanță juridică și demersuri similare). În astfel de situații, este sistată frecvent urmărirea penală a avocaților sau aceștia sunt exonerati de vinovăție în fața instanței. Baroul din Cehia apreciază că o astfel de abordare a organelor de urmărire penală este șicanatoare, deoarece avocatul supus urmăririi penale nu este autorizat să dețină calitatea de apărător în speța respectivă.

În mod similar, în special în ultima vreme, organele de urmărire penală efectuează percheziții în alte spații, la sediul birourilor de avocatură care reprezintă persoane acuzate că a fi săvârșit în special infracțiuni cu caracter economic (legalizarea veniturilor obținute din infracțiuni, operațiuni ilegale în cadrul licitațiilor publice, încălcarea obligațiilor la administrarea patrimoniului aparținând terților și demersuri similare), pentru a obține mijloace de probă relevante pentru o urmărire penală, o astfel de procedură fiind însă în contradicție cu dispozițiile aplicabile din Codul de Procedură Penală, în special cu articolul 85b și următoarele din Codul de Procedură

Penală. Este vorba despre o problemă de aplicare a legii și de verificare a activității organelor de urmărire penală și nu despre reglementări legale.

În scopul acordării de asistență nu numai în astfel de situații, baroul din Cehia a instituit un organ consultativ al consiliului de administrație - comisia de asistență de specialitate și protejare a intereselor avocaților. Sarcina acestei structuri este în special aceea de a oferi avocaților asistență în special în cazul măsurilor abuzive de utilizare a forței de către organele de stat și al presiunilor exercitate asupra avocaților, prin care se urmărește obținerea încălcării secretului avocațial. Comisia publică periodic cele mai grave cazuri și luările de poziții aferente în buletinul de specialitate al baroului (*Bulletin der Advokatur*) și prezintă consiliului de administrație din cadrul baroului din Cehia aceste luări de poziție pentru a facilita desfășurarea de negocieri cu reprezentanții structurilor de resort. Comisia monitorizează concomitent și apreciază procedurile organelor statale în raport cu avocații.

Republica Cehă dispune de un cadru corespunzător pentru protecția intereselor avocaților, precum și a clienților acestora, iar la apariția de probleme, acestea se referă în principal numai la punerea în practică și la eforturile organelor de urmărire penală de a sancționa pe o scară mai largă activitățile avocaților, cu depășirea limitelor instituite în acest sens prin Codul Penal. Este vorba însă despre situații concrete de excese care apar în practică în toate situațiile mai frecvent. O astfel de situație nu beneficiază de o soluție legislativă eficientă, numai instanțele pot face lumină în astfel de cazuri, prin hotărârile abordate.

UNGARIA

1. Prevederi statutare speciale privitoare la profesia de avocat

Ce prevederi speciale ale legislației penale se aplică avocaților în țara dvs.? Ce privilegii speciale există pentru avocații implicați în dosare penale? Vă rugăm să puneți la dispoziția tuturor participanților traducerea în limba engleză a celor mai importante prevederi.

Prevederile statutare speciale privitoare la profesia de avocat, la răspunderea penală a acestora și la condamnarea penală a avocaților sunt menționate în mai multe acte legislative din Ungaria: Legea C/2012 privitoare la Codul Penal (denumită continuare "Codul Penal"), Legea 19/1998 cu privire la Procedura Penală (denumită în continuare „Codul de Procedură Penală”) și Legea 9/1998 cu privire la Activitatea Avocaților („Legea Avocaturii”).

Noul Cod Penal, care a intrat în vigoare la 1 iulie 2013, conține doar câteva prevederi speciale care li se aplică avocaților, cum ar fi cele legate de malpraxis sau faptul că dacă o persoană comite o infracțiune din postura de avocat constituie o condiție agravantă în momentul încadrării respectivei fapte, ex. spălarea banilor comisă de un avocat sau participarea unui avocat la achiziționarea ilegală a unui teren agricol sau a unui sector de pădure. Alte infracțiuni care au fost comise mai frecvent de către avocați includ **printre altele** falsificarea unor documente, sperjurul, fraudă, deturnarea de fonduri, tăinuirea unor infracțiuni, coruperea unor funcționari publici.

În ce situații este posibilă realizarea unei percheziții la sediul unei firme de avocatură? După părerea organizației dvs., această situație este adecvată pentru a garanta protecția avocaților aflați în exercițiul profesiei lor? În țara dvs. se aplică principiul colectării preventive de date (de ex. reținerea datelor) și cum sunt tratați din acest punct de vedere avocații și alte persoane care sunt ținute de obligația respectării secretului profesional?

Mai mult decât atât, definiția furnizării frauduloase a serviciilor de asistență juridică protejează o persoană care nu cunoaște cadrul legal împotriva avocaților care profesează fără autorizație și fără să îndeplinească prevederile din Legea Avocaturii. De exemplu, dacă un avocat este exclus din baroul maghiar în urma unei proceduri disciplinare și acesta își continuă activitatea ca avocat, atunci se consideră că acesta comite o fraudă.

În cadrul unui dosar penal, privilegiile speciale acordate avocaților sunt legate de confidențialitatea relației din avocat și client și de activitatea de apărare în sine. De

exemplu, informațiile primite în timpul construirii dispozitivului de apărare a unui client se bucură de un nivel sporit de protecție, pentru a se asigura posibilitatea exercitării adecvate a dreptului la apărare. Prin urmare, niciun avocat care acționează ca avocat al apărării într-un dosar penal nu poate fi audiat ca martor în legătură cu informațiile pe care le-a primit de la pârât sau pe care i le-a transmis acestuia, în calitate sa de avocat.

Pentru a consulta traducerea în limba engleză a celor mai importante prevederi, vă rugăm să consultați Anexa 1. Datorită faptului că secretul profesional se referă și la documentele pe care le are avocatul în posesia sa, un avocat nu poate - în lipsa permisiunii clientului - prezenta nicio informație care este supusă secretului profesional, chiar și în timpul percheziției efectuate de autorități. Din prevederile Codului de Procedură Penală privitoare la efectuarea percheziției și la confiscarea unor documente, este clar că până și biroul unui avocat poate fi supus unei percheziții pentru a se putea găsi probe sau orice altceva ar putea fi spus confiscării. În cazul în care - totuși - percheziția are ca obiect identificarea unor documente care fac obiectul secretului profesional, înainte de punerea sub acuzație de către parchet, percheziția necesită un mandat de percheziție și trebuie îndeplinită în prezența unui procuror.

2. Urmărirea penală în firmele de avocatură; măsuri de prevenție.

Codul de Procedură Penală prevede și o excepție excepțională aplicată secretului profesional și confidențialității dintre avocat și client, permițând comunicarea dintre avocatul apărării și pârât, care poate fi anchetat prin strângerea de informații „sub acoperire“, în cazul în care există suspiciuni că avocatul a comis o infracțiune în legătură cu o altă infracțiune comisă de pârât (clientul său). Aceleași condiții se aplică și atunci când se dispune instalarea unor dispozitive de ascultare sau de interceptare a comunicării, inclusiv a telefoanelor, sau de interceptare a emailurilor avocatului apărării. În cazul efectuării unei percheziții a biroului firmei de avocatură, avocatul trebuie să informeze imediat președintele baroului local în legătură cu acest fapt.

Colectarea preventivă de date, în conformitate cu legislația maghiară, nu este permisă pentru că pentru strângerea de date în timpul urmăririi penale trebuiesc îndeplinite mai multe condiții, cum ar fi existența suspiciunii unei infracțiuni, ordinul unei instanțe, supravegherea procesului de strângere a datelor și stabilirea limitărilor corespunzătoare secretului profesional cărora li se supun datele care trebuie cercetate.

Secretul profesional se referă la dreptul și obligația avocatului de păstra confidențialitatea tuturor datelor și informațiilor dobândite în cursul activității profesionale. Baroul Maghiar consideră că secretul profesional - printre altele - constituie una dintre pietrele de temelie ale încrederii dintre avocat și client și prin urmare constituie unul dintre cele mai importante principii ale avocaturii din Europa.

Baroul Maghiar, care este membru în Consiliul Barourilor și Societăților de Avocatură din Europa, a adoptat un regulament propriu referitor la etica profesională și la cerințele pe care trebuie să le îndeplinească avocații în exercitarea profesiei lor (Codul de Comportament), care conțin - pe lângă Legea Avocaturii - cele mai importante reguli privind secretul profesional și procedurile disciplinare. **Baroul Maghiar** consideră de asemenea necesar să intervină în acele dosare în care accesul autorităților la informațiile confidențiale deținute de avocați și de firmele de avocatură transcende limitelor de necesitate și logică dintr-un proces. Într-adevăr, Baroul Maghiar s-ar bucura dacă s-ar reveni la această regulă conform căreia autoritățile relevante ar notifica Baroul în cazul în care se desfășoară o percheziție la sediul unui avocat.

Mai mult decât atât, în conformitate cu decizia Curții Constituționale din Ungaria, obligația avocatului de respectare a secretului profesional are la bază relația confidențială a avocatului cu clientului și constituie o garanție importantă a dreptului la apărare și la un proces echitabil. Prin urmare, datoria de respectare a secretului profesional se bucură de protecție constituțională.

În conformitate cu prevederile Codului Penal, orice persoană care dezvăluie un secret pe care l-a obținut în exercitarea funcției sale profesionale sau oficiale, fără „just teme”, se face vinovat de comiterea unei contravenții. Contravenția de dezvăluire a unui secret este pedepsită prin amendă sau - în cazul în care această dezvăluire cauzează o pagubă semnificativă - pedeapsa constă în privarea de libertate pentru timp de un an. Contravenția constatată în urma dezvăluirii unui secret nu poate fi urmărită în instanță decât în urma unei sesizări din partea unei părți private. În practică acest fapt înseamnă că încălcarea obligației de respectare a secretului profesional de către un avocat poate fi sancționată doar în cadrul unei acțiuni penale, în cazul în care partea vătămată depune o reclamație care are un termen prevăzut în legislația aplicabilă și dacă se poate dovedi că nu există niciun „just teme” pentru ca respectivul avocat să fi dezvăluit un astfel de secret. Deși au existat mai multe dosare deschise la barou pe motive disciplinare privitoare la încălcarea secretului profesional, nu există informații privitoare la dosare penale deschise în astfel de situații. De asemenea, nu există informații privind practica instanțelor referitoare la interpretarea termenului de „just teme” în astfel de dosare.

3. Riscul de răspundere penală aferent activităților de consultanță juridică și reprezentare legală

Care sunt situațiile în care avocații sunt ținuti responsabili penal în cadrul activităților pe care le desfășoară pe spețe de drept civil, de exemplu în situații cum ar fi abuzul de servicii de colectare a datoriei, introducerea și susținerea unor pretenții nejustificate, recurgerea la coerciție, insulte sau defăimare sau fraudă procedurală?

Cum se face la dvs. în țară diferențierea dintre avocații care apară în instanță persoanele acuzate de infracțiuni, pe de o parte, și avocații complici la infracțiuni, pe

de altă parte, în special în chestiuni de natură fiscală sau infracțiuni în materie de legislație fiscală?

În mai multe dosare, avocații au fost ținuți răspunzători penal pentru falsificarea unor documente administrative, din cauza neglijenței. Bunăoară, a existat un caz al unui avocat care nu a prezentat în mod adecvat intenția reală a părților la un contract și care a încălcat astfel regulile de întocmire și contrasemnare a documentelor, precum și prevederile de înregistrare a unei societăți comerciale; într-o altă speță, un avocat a încălcat regulamentul profesional nerecunoscând că intenția reală a părților de a achiziționa o societate comercială nu era aceea de a continua activitatea societății respective, ci de a se sustrage de la rigorile legii.

În asemenea situații, în care avocații sunt acuzați penal de complicitate la comiterea unor infracțiuni, instanța cercetează toate faptele, pentru a stabili dacă activitatea avocatului a constatat în acordarea de consultanță juridică sau în complicitate activă sau pasivă la săvârșirea unor infracțiuni. Complicitatea implică și existența unei infracțiuni anterioare, cu alte cuvinte dacă avocatul nu contribuie la săvârșirea unei infracțiuni, atunci nu se poate considera că el este complice. În majoritatea situațiilor, complicitatea la săvârșirea unei infracțiuni este săvârșită printr-o atitudine activă și pozitivă (deci nu pasivă). De exemplu, un avocat a fost considerat responsabil penal pentru semnarea unui contract care nu a fost întocmit de el sau de firma lui de avocatură, în condițiile în care acesta a fost utilizat pentru săvârșirea unei fraude bancare de către părțile la contractul respectiv.

4. Spălarea banilor

Cum au fost implementate în țara dvs. prevederile Directivei privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor? Implementarea acestor prevederi este compatibilă cu principiile secretului profesional? Ce prevede practica punerii sub urmărire a avocaților pentru acuzații de spălare de bani? Care este părerea dvs. cu privire la acest aspect? În situații poate fi pedepsit un avocat pentru acceptarea unui onorariu - în special dacă se află în postura de avocat al apărării?

Directiva UE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor a fost transpusă în legislația națională prin Legea CXXXVI din 2007 privind prevenirea și combaterea spălării de bani și activităților teroriste („Legea privind Combaterea Spălării Banilor”). În conformitate cu prevederile Legii privind Combaterea Spălării Banilor, avocatul nu are permisiunea de a-și încălca datoria de respectare a principiilor de confidențialitate atunci când își îndeplinește obligațiile care decurg din Legea citată, care conține o excepție stipulată prin lege privitoare la obligația respectării secretului profesional.

Obligația de informare a autorităților competente în legătură cu orice date sau informații care indică existența unei activități de spălare de bani sau finanțare a unei activități teroriste se aplică aceluși avocat care deține în custodie bani sau bunuri de

valoare sau care furnizează servicii avocațiale pentru următoarele tipuri de tranzacții: vânzarea-cumpărarea oricăror contribuții (acțiuni) într-o societate comercială; vânzarea-cumpărarea unor proprietăți imobiliare; sau înființarea, exploatarea sau închiderea unei societăți comerciale. În Ungaria, astfel de sesizări sunt depuse doar de 2-3 ori/an, cu toate acestea niciunul dintre aceste rapoarte nu se dovedește a fi bine întemeiat.

În anumite situații, onorariul acceptat de un avocat pentru a apăra o persoană acuzată de activități infracționale ar putea fi supus legislației privind spălarea banilor, dar această situație nu constituie o regulă. În cazul în care un avocat acceptă să primească în custodie (spre păstrare) o sumă în numerar, sumă în legătură îi este cunoscut că a fost generată prin comiterea unei infracțiuni, atunci acest avocat este acuzat de spălare de bani în baza legislației penale.

5. Cazurile-problemă și nevoia de acțiune cu privire la politicile din domeniul juridic

Care sunt după părerea dvs. sau a organizației pe care o reprezentați cele mai problematice dosare penale în care sunt implicați și avocații? Cum considerați că ar trebui modificată legislația sau practica autorităților de urmărire penală?

La ora actuală, nu se exercită nicio presiune profesională asupra comunității avocaților și nu anticipăm condamnarea vreunui avocat care să nu respecte principiile legislației penale și a codului de procedură penală.